Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 144 (6. 933) 1989 йил 23 июнь, жума. Баҳоси 3 тийин

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

⊙ Кремлда М. С. Горбачев билан Совет Иттифоқига расмий ташриф буюрган Эрон Ислом Кенгаши мажлисининг Раиси А. А. Ҳошимий-Рафсанжоний ўртасидаги икки кун давом этган музокаралар ниҳоясига етди. Бугун газеталарда ана шу музокаралар ҳақида ҳисобот берилган.

22 июнь куни Кремлда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Советининг Раиси М. С. Горбачев ва Эрон Ислом Республикаси Ислом Кенгаши мажлисининг Раиси, қуролли кучлар олий бош қўмондони вазифасини бажарувчи А. А. Ҳошимий-Рафсанжоний СССР билан ЭИР ўртасида савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорликнинг 2000-йилгача мўлжалланган узоқ муддатли программасини, шунингдек, Совет Иттифоқи билан Эрон ўртасидаги муносабатлар ҳамда дўстона ҳамкорлик принциплари тўғрисидаги Декларацияни имзоладилар.

⊙ Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети қарор қабул қилиб, давлат ва жамоат уй-жой фондига қарашли уйлардаги квартираларни гражданларга шахсий мулк қилиб сотиш тартиби ва шартлари, шунингдек ана шу уйларга хизмат кўрсатиш ҳамда уларни сақлаш ва ремонт қилиш харажатларини тўлаш тўғрисидаги Низомни тасдиқладилар. Мазкур Низомнинг баёни бугун республика газеталарида берилган.

ДЎСТЛИКНИ АСРАЙЛИК, ҚАРДОШЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

Тошкент области меҳнаткашлари Фарғона областида рўй берган фожиали воқеаларни қалбда чуқур қайғу билан тилга олмоқдалар. Бу қандай рўй берди? Кимлар айбдор? Бундай ҳолларнинг такрорланмаслиги учун нималар қилиш керак? Партия ташкилотлари, меҳнат коллективлари, ҳар бир коммунист ва ҳалол меҳнаткашни шу саволлар чуқур ўйга солаяпти.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР Министрлар Совети Раиси Н. И. Рижков ва КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари В. М. Чебриковнинг Фарғона областида бўлган воқеалар ҳақидаги ахборотларини тинглади. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси воқеа сабабларини чуқур ўрганиш, фожиали оқибатларга сабаб бўлган бу ҳолга принципиал сиёсий баҳо бериш, ҳуқуқ тартиботни бузганларни қаттиқ жазолаш, регионда йиғилиб қолган социал-иқтисодий муаммоларни ҳал этиш йўлларини излаб топиш зарурлигини таъкидлади.

Шу кунларда областимиздаги меҳнат коллективлари, жамоат ташкилотлари, партия, совет, хўжалик активлари йиғилишлари бўлиб ўтаяпти. Уларда аҳволни нормаллаштириш бўйича конкрет тадбирларни белгилаб берган республика партия-хўжалик активлари йиғилиши қарорлари кенг қўллаб-қувватланмоқда.

21 июнда Тошкент область партия-активи йиғилиши бўлди. Йиғилишга шаҳар, район партия комитетлари секретарлари, бошланғич партия ташкилотлари секретарлари, шаҳар, район Советлари ижроия комитетлари, раислари ва уларнинг ўринбосарлари, жамоат ташкилотлари, маъмурий органлар, корхоналар, колхозлар, совхозлар, ўқув юртлари, идеология муассасалари раҳбарлари, шаҳар, район, кўпнусхали газеталар редакторлари таклиф этилдилар.

Область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мирқосимов «Фарғона областидаги воқеалар муносабати билан аҳолини интернационал руҳда тарбиялашни кучайтириш ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш юзасидан область ва Тошкент шаҳар партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида» доклад қилди. (Доклад газетанинг 2-саҳифасида босилмоқда).

Йиғилишда Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари О. Ҳ. Асқаров, Тошкент область ижроия комитети ички ишлар бошқармаси бошлиғи Р. Р. Саитбоев, Тошкент шаҳар прокурори В. Н. Желтков, Чиноз районидаги «Қизил Октябрь» колхози партия комитети секретари М. А. Усмонов, Ўзбекистон ЛКСМ область комитети секретари А. В. Йўлдошев, Олмалиқ шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Абдувосиқов, республика рус тили ва адабиёти педагогика институти партия ташкилоти секретари Д. А. Шабанов, Ангрен шаҳар уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши раиси И. И. Колесников, Бекобод шаҳар партия комитети секретари Т. И. Часовских, Ўрта Чирчиқ районидаги ТИИМСХ ўқув хўжалиги меҳнат коллективи кенгаши раиси Р. Р. Расулов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин, Тошкент область граждан мудофааси штаби бошлиғи Н. А. Аҳмедов, Бекобод районидаги «Ленинград» совхози директори Ҳ. Қаҳрамонов сўзга чиқдилар.

Актив йиғилиши қабул қилган резолюцияда область коммунистлари, барча меҳнаткашлари номидан Фарғона областида рўй берган воқеалар кескин қораланади, осойишталикни сақлаш ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, ташкилотчилик, идеологик ва тушунтириш ишлари даражасини ошириш юзасидан кенг қамровли вазифалар белгилаб олинди.

Янги микрорайон

⊙ ЧИЗЕЛЬНАЯ ва генерал Петров кўчаларида янги микрорайон қад ростламоқда.

Бу ерда учта 90, битта 54, тўртта 45 квартирали турар жой бинолари кўкка бўй чўзмоқда. Бу ердаги бунёдкорлик ишларини 2-уйсозлик комбинатига қарашли 4-қурилиш бошқармасининг С. Егоров, Р. Бурхонов, Д. Кукин етакчилик қилаётган комплекс бригадалар олиб боришмоқда.

Бунёдкорларнинг аксарияти комсомол ёшлардан иборат. Шунинг учун ёшлардан ташкил топган бригадалар икки, уч сменада иш олиб боришмоқда. Ишни кўп сменали ташкил этилиши натижасида иш унуми ошиб, турар жой бинолари ҳам муддатида фойдаланишга топширилмоқда.

Куни кеча 90 квартирали турар жой биноси фойдаланишга тахт қилиб қўйилди. Бинонинг ташқи пардози гулли панеллардан иборат бўлиб, у бино жамолига ҳусн қўшиб туради.

А. МАННОПОВ.

Партия турмуши

Муносибларнинг муносиби

1-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитети коммунистлар сафларини ўстиришга катта эътибор бериб келяпти. Шуниси диққатга сазоворки, партия сафлари асосан ишчи-ёшлар ҳисобига кенгайиб бормоқда. Шу йилнинг январь ойидан бошлаб коммунистлар сафи яна олти кишига кўпайди. Партком секретари Г. Н. Мартьяновнинг таъкидлашича, ҳозирги кунда партия комитети ҳисобида 326 киши бор.

— Илгари бир йилда 20 кишини КПСС сафига қабул қилаверардик, — дейди Григорий Николаевич. — Эндиликда бунга чек қўйилди. КПСС аъзоси бўлмоқчи бўлганлар таъбир жоиз бўлса, мингта чиғириқдан ўтадилар. Биз муносибларнинг энг муносибларини танлаб оламиз. Икки йилдан буён давом этиб келаётган коммунистлар аттестацияси бошланғич партия ташкилотлари учун ниҳоятда зарурлигини кўрсатди. У коммунистларнинг фаоллигини оширди. Жумладан, бизнинг партия комитетимиз ҳисобида турган 11 киши комиссиянинг «шартли ўтказилсин» деган қарорини олди. Бир киши — Иброҳимовгина аттестациядан ўтишга нолойиқ деб топилди. Сабаби у пассивлиги, ўз ишига лоқайдлиги, берилган топшириқларни бажармаслиги билан партия ташкилотидан ажралиб қолган эди. Аттестация иши яқин кунларда бирлашмамизда ниҳоясига етказилади.

— Григорий Николаевич, резервда турган ёшлар билан қандай ишлар олиб боріляпти?

— Партияга ўтиш учун ариза берганлар дастлаб цех бошланғич партия ташкилотининг умумий йиғилишида муҳокама қилинади. Номзод маъқул деб топилса, у тавсия этувчи кишиларнинг шахсан жавобгарлиги остида ишлайди. Ана шундай резерв группасида синов муддатини ўтказаётганлар эндиликда 29 кишини ташкил қилади.

— Партия сафига қабул қилинганларнинг ишини қандай баҳолайсизлар?

— Партком қошидаги партия комиссияси бу масала билан жиддий шуғулланади. Мана яқинда комиссия аъзолари фаол ишчимиз, ёш коммунист Нуриддин Содиқхўжаевнинг ҳисоботини эшитишди. Жамоат ишларида фаоллиги тўла баҳоланди. Матлуба Шарипова ва Миржалил Маҳамедовлар ҳам партия комиссиясининг ижобий баҳосини олишди. Бу борада Фрунзе район партия комитети яқиндан ёрдам бериб келяпти. Илгаригидек, бирлашманинг ишлаб чиқариш масалаларига аралашавермай, фақат партия иши учун ҳисобот талаб этмоқда. Негаки, авваллари район ижроия комитетига ҳам, район партия комитетига ҳам бир хилдаги икки нусха ҳисоботни кўтариб боришга тўғри келарди. Ҳозир райком ёш коммунистлар ишини назорат қилиш бўйича ташаббусни ўз қўлига олган. Мана охирги марта райком илғор ишчимиз Толибжон Раҳимовнинг кандидатлик муддатини қандай ўтаётганлиги билан танишиб чиқди. Асосан бу иш билан шуғулланувчи бирлашма партия комиссиясига ҳам кўрсатма ва амалий ёрдам бериб турибди.

— Партия комиссиясининг фаолияти, умуман партия турмуши кўп нусхали «Обувщик» газетасида қандай ёритилади?

— Деярли ҳар бир сонида партком фаолиятига оид материаллар чиқади. Партком йиғилишлари, халқ контроли масалалари, коммунистларнинг чиқишлари газетада асосий ўринни эгаллайди.

Пойабзалчилар коллективи орасида партия сафларини мустаҳкамлаш ишлари давом этмоқда. Энг муҳими — коммунистлар сафи соф, пок, виждонли кишилар ҳисобига кенгайиб бормоқда.

Суҳбатдош
Ф. ҲУСАНОВА.

СССР Олий Советида

21 июнь куни СССР Олий Совети палаталарининг доимий комиссиялари ва комитетларида СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари лавозимларига СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков тавсия этган номзодларни муҳокама қилиш давом эттирилди.

СССР бир қанча министрликлари ҳамда идоралари раҳбарларининг номзодлари ҳам кўриб чиқилди.

Комиссиялар ва комитетларнинг иши давом этмоқда.

«Чеварларнинг қўли дард кўрмасин!». Хотин-қизлар эгнидаги ажойиб кийим-кечакларни кўрганда уни тиккан тикувчилар номига ана шундай сўзлар айтилади. Тошкент тикув ишлаб чиқариш бирлашмасида кўплаб чеварлар меҳнат қилишади. Мамлакат Асилова ёш бўлишига қарамай ажойиб касбни мукаммал эгаллаган ишчилардан. Корхонада иш конвейер тарзида ташкил этилган. Мамлакатхон ўзига ажратилган жараёнларни ниҳоятда масъулият билан тикади. Топшириқларни пухта адо этиш билан бирга жамоатчилик ҳаётида ҳам фаол қатнашади.

Корхонанинг бошқа чеварлари ҳам аёллар ва ва болалар ассортиментининг ранг-баранглигини таъминлашмоқда. Бу соҳада айниқса ёшларнинг замонавий, модабоп либослари муҳим ўрин эгаллаяпти. Тайёрлов цехи коллективи бундай кийимларнинг андазалар ёрдамида бичиб, тикиш цехларига жўнатяпти.

СУРАТЛАРДА: (чапдаги сурат) тикувчи М. Асилова; тайёрлов цехи ишчилари Б. Камолов (чапдан ўнгга), А. Казаков ва «Ҳурмат белгиси» ордени нишондори Р. Базарли янги кўйлак андазасини тайёрламоқдалар.

Х. Мирзакаримов суратлари.

Инсон омилига эътибор

Тошкент экскаватор-ремонти тажриба-механика заводида маҳсулотнинг 70 фоиздан зиёди бригада усулида ишлаб чиқарилаётир. Иш ҳажми оз эмас. Завод коллективи йилига етти минг экскаваторни, 1730 дизель двигателини ремонтдан чиқараяпти. 800 дала вагончаси, 50 тройлер, олти минг тонна металл-конструкцияси, экскаваторларга 2 миллион 330 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар ва кўплаб халқ истеъмоли буюмлари тайёрланаяпти.

Эришилаётган ютуқлар ва режалар ҳақида корхона директори И. Шаробитдинов мухбиримизга қуйидагиларни сўзлаб берди:

— СССР халқ депутатлари съезди меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларига эришиш йўлларини белгилаб берди. Уни муваффақиятли бажариш корхона ва ташкилотларнинг ҳар бир коллективига, ҳар бир ишчига боғлиқдир. Бунга ишлаб чиқаришнинг илғор усули, яъни хўжалик ҳисоби катта имконият очиб берди. Мисол учун қуюв цехини олайлик. Бу ерда бригада усулининг ташкил этилганига кўп бўлгани йўқ. Даставвал деталларни аройишлардан тозалайдиган етакчи З. Зарипов бунинг ташаббускори бўлди. Коллективда ҳар бир кишининг ўз вазифасига масъулияти ўсди. Меҳнат унумдорлиги кескин кўтарилди. Ташаббус қўллаб-қувватланди. Бошқа қуювчилар ҳам бирлашиш истагини билдиришди. Шундай қилиб, бир нечта бригада С. Камолитдинов бошлиқ бронза қуювчилари, Г. Роот бошлиқ слесарлар, Р. Сафаров бошлиқ пўлат қуювчилар, Л. Шестакова, Н. Исамуҳаммедов бошлиқ дурадгорлар, Н. Ҳуснитдинов бошлиқ термистлар бригадалари юзага келди. Иш яхши ташкил этилиб, планлар ойига 130 процентдан адо этилмоқда, маҳсулот сифати ошди.

Шунинг билан бир қаторда олдимизда катта масъулият турибди. Йилига минглаб гектар ерларни ўзлаштираётган ва қайта тиклаётган, каналлар қазиётган, уй-жой посёлкаларини барпо этаётган республика меҳнаткашлари муваффақиятли фаолият кўрсатиши коллективнинг аниқ бир маромда ишлашига боғлиқдир. Биз улар билан биргаликда мамлакатнинг Озиқ-овқат программасини амалга оширишда қатнашаётирмиз.

Корхонамизда ўтган икки йил мобайнида 20 дан зиёд янги замонавий асбоб-ускуна ўрнатилди. Улар орасида пуркаш, юқори частотали ток билан тоблаш усулида деталларни пишиқлаштириш қурилмаси бор. Кези келганда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, заводимизда дренаж ётқизувчи, дренеж ювувчи, қувур ётқизувчи машиналар ҳам ишлаб чиқарилмоқда.

Завод коллективи ўз маҳсулотларига нафақат иттифоқимизда, балки хорижий мамлакатлардан ҳам буюртмалар олиб туради. Жумладан, Гвинея, Сурия, Афғонистон, Эфиопия каби мамлакатлар корхонанинг доимий мижозларидир. Яқинда корхона коллективи уларнинг буюртмаларини бажариб, сув хўжалиги ишларини бажарувчи янги агрегатларни юборди.

Коллективимиз пахтакор ирригаторларга турли машиналар ва эҳтиёт қисмлар етказиб бериш билан бирга халқ истеъмоли буюмларини тайёрлашга ҳам эътиборни кучайтирмоқда.

Корхонада рўзғорда қўлланиладиган ўндан ортиқ маҳсулот тури тайёрланмоқда. Улар орасида клёнка дастурхон, ванна жиҳозлари, банка қопқоқлари, турли-туман целлофан пакетлар бор. Шунингдек яқинда ўзлаштирилган митти спорт комплекси кўпчиликка манзур бўлди. Бу спорт комплексидан баланд қаватли турар жой биноларида ҳам фойдаланиш мумкин. Коллективимиз май ойи топшириқларини муддатидан олдин бажаришга эришди. Улар 14 минг сўмликдан кўпроқ кенг истеъмол буюмлари етказиб беришди.

Шунингдек корхонада социал соҳада ҳам катта ишлар олиб борилмоқда. Корхонанинг ҳар бир ютуғи инсон омилига келиб тақалади. Қолаверса, ишчига яратилган қулайликлар салмоқли ютуқлар омилидир. Хўш, корхонада бу масалада нима ишлар қилиняпти?

Корхонамиз коллективидан 126 ишчига янги квартиралар калити топширилди. Биз давлат планларини бажариш билан бирга ҳар бир оилани алоҳида квартира билан таъминлаш вазифасини ҳам изчиллик билан амалга оширмоқдамиз. С. Раҳимов районининг Дадабоев кўчасида иккита 80 квартирали 9 қаватли турар жой биносида ишчиларимиз яшашмоқда. Бизнинг буюртмамиз асосида бунёдкорлик ишларини 2-уйсозлик комбинатига қарашли 4-қурилиш бошқармаси коллективи олиб борди. Биз 1990 йилда ана шундай уйлардан яна бирини қурмоқчимиз.

Завод ҳовлисида ҳам бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Икки қаватли чиройли ишланган кўркам бино қад кўтарганига кўп бўлгани йўқ. Бу бинонинг пардоз ишлари ҳам кишиларга кўтаринки руҳ бахш этади. Ишчилар дам олиш маскани бўлган бу бинонинг биринчи қаватида 50 ўринли чойхона, енгил тамадди қилиш учун буфет жойлашган, иккинчи қаватида эса кутубхона, кинозал, теннисхона мавжуд.

Корхона ҳовлисида яна бир катта қурилиш бошлаб юборилган. Бу ишчилар соғлиғини тиклаш учун профилакторий бўлиб, бир кунда 100 кишига хизмат кўрсатади. Бунёдкорлик ишлари учун 700 минг сўм маблағ ажратилган.

Суҳбатни
Д. ОБЛАЕВ ёзиб олди.

«СЕН ЗАМИННИНГ МУРҒАК ВИЖДОНИ...»

Тошкентлик И. Ҳ. Забиров Саманта Смит номли халқаро марказга қабул қилинди. Унга Америка Қўшма Штатларидан гувоҳнома ва кўкракка тақиладиган махсус нишон юборишди. И. Ҳ. Забиров — филология фанлари кандидати, СССР Журналистлар союзининг аъзоси, татар шоири Муса Жалил ижодининг тадқиқотчисидир.

— Мени мамлакатимизга олижаноб ният билан келган тинчликнинг ёш элчиси — америкалик ўқувчи қизнинг ҳалок бўлганлиги ҳақидаги хабар чуқур ташвишга солди, — дейди Исҳоқ Ҳусаинович. — Ўшанда ана шу фожиали хабар таъсирида «Саманта табассуми» деган шеъримни ёзган эдим. Уни узоқ вақтгача ҳеч кимга кўрсатмадим, ҳар бир сатрига сайқал бердим. Шеър «Наманганская правда» газетаси саҳифаларида илк бор пайдо бўлди, сўнг бошқа нашрларда чиқарилди. Шеърнинг қалам ҳақини Саманта ёдгорлиги лойиҳаси счётига ўтказдим ва ниҳоят уни қизнинг онасига юборишга журъат қилдим.

Марказ президенти Жейн Смит менга қалбларни тўлқинлантирадиган жавоб хати йўллади. «Ажойиб шеърингиз учун катта раҳмат, — деб ёзган эди у. — Мен чин юракдан отилиб чиққан ҳамдардликни юксак қадрлайман. Шахсий алоқалар ва ташаббуслар Самантани тинчлик ишига хизмат қилишга чорлади ва мен ҳозир унинг кўплаб издошлари ҳамда тарафдорлари борлигидан хурсандман». Хат билан бирга қиз номи билан аталадиган марказда нашр этилаётган журнал ҳам келган эди.

Исҳоқ Забиров «Саманта табассуми» шеърига ёзилган музика нотасини Америкага юбориш тараддудида. Музикани ҳаваскор композитор Виктор Киселев ижод этган. Бу қўшиқ биринчи марта Ғазалкентда, Совет болалар фондининг республика бўлими уюштирган кечада ижро этилди. Унда шундай сатрлар бор: «Сен заминнинг мурғак виждони. Самантанинг бахтли табассуми қалбларга ҳузур бағишлади». Бу қўшиқ ҳозирнинг ўзидаёқ инглиз ва ўзбек тилларига таржима қилинди.

(ЎзТАГ).

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

● БЕРН. КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Раиси М. С. Горбачевнинг ГФРга визитигина эмас, айни вақтда биз яшаётган даврнинг ўзи ҳам тарихий даврдир, деди ГФР ташқи ишлар министри Ганс-Дитрих Геншер Швейцария телевидениеси орқали кўрсатилган суҳбатда.

Европа ўз турмушини тинчлик ва хавфсизлик шароитида бунёд этиш учун тарихда биринчи марта таги пуч имкониятга эмас, балки реал имкониятга эга бўлди, деб уқтирди министр.

● УЛАН-БАТОР. Бу ерда Монголия Халқ революцион партияси Марказий Комитетининг VI пленуми иш бошлади. Бу анжуманда капитал қурилишни планлаштириш, меҳнатни ташкил этиш ва самарадорликни ошириш масалалари муҳокама қилинмоқда.

Пленумда МХРП Марказий Комитетининг Бош секретари, МХР Буюк халқ хурали Президиумининг Раиси Жамбин Батмунх нутқ сўзлайди.

● ПАРИЖ. «Яшасин қирол», «Бугун Францияга монархия ҳар қачонгидан кўра керакдир» — Франция пойтахти кўчаларидан ўтган намойишчилар бақириб-чақириб ана шу сўзларни айтдилар.

Бу тарихий фильм лавҳалари эмас, балки бугунги Франциядир. Бу йил Франциядаги буюк революциянинг 200 йиллиги нишонланмоқда, байрам айниқса авжига чиқадиган кун, яъни Бастилиянинг забт этилиши куни нишонланишига салкам бир ой қолганида монархия тарафдорлари ҳужумга ўтдилар.

Парижда ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларида ўтказилаётган намойишларнинг ташкилотчилари орасида «1989 йилга қарши курашувчи ҳаракат», ўта ўнг «миллий фронт» ва бошқа ўнг гуруҳлар бор.

● МЕХИКО. Регионда мустаҳкам тинчлик ўрнатиш тўғрисида 1987 йил август ойида имзоланган Гватемала битимларига мувофиқ Марказий Американдаги мамлакатларнинг ҳукуматлари ўз зиммаларига инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида мажбуриятлар олишганига қарамай, Марказий Америкада бу ҳуқуқлар кўп маротаба бузиляпти. Марказий Америкада инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш комиссиясининг президенти Рамон Кустодио Лопеснинг НОТИМЕКС ахборот агентлиги бу ерда тарқатган баёнотида шу ҳақда гапирилади.

● САН-ФРАНЦИСКО. Калифорниянинг шимолий қисмида Рихтер жадвалига кўра 4,2 балл куч билан зилзила бўлганлиги қайд этилди. Зилзиланинг маркази Сан-Франциско шаҳридан 40 миля олисдаги Питтсбург шаҳридадир. Қурбонлар ва вайронгарчиликлар ҳақида хабар келгани йўқ.

● ИСЛОМОБОД. Покистонга келган совет жамоатчилигининг Афғонистонда асирга олинган совет ҳарбий хизматчиларини қутқариш халқ комитети ва мувофиқлаштириш комитети вакилларидан иборат делегациясининг афғон қуролли оппозицияси раҳбарлари билан дастлабки учрашувлари дарҳол ижобий натижа бермади. Делегация аъзолари чоршанба куни Пешоварда суҳбатлашган афғон ҳукуматга қарши тўдаларининг уч раҳбаридан бирортаси ҳам ҳозирча бирор совет солдатини қайтариб беришга рози бўлгани йўқ.

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

ДЎСТЛИКНИ АСРАЙЛИК, ҚАРДОШЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. МИРҚОСИМОВнинг область партия активи йиғилишида қилган доклади

Фарғона областида рўй берган фожиа тошкентликлар қалбини ларзага солди. Шу кунгача давом этаётган турли хил миш-мишлар бизга хотиржамлик бермаяпти. Шу боисдан бесаранжом кунларда рўй бериши мумкин бўлган ҳар қандай зиддиятларнинг олдини олиш биз учун муҳим вазифадир. Шу мақсадда область партия комитети, шаҳар, район партия комитетлари ҳузурида ташкил этилган штаблар куну тун фаолият кўрсатиб турди. Область партия комитети ва область Совети ижроия комитетлари аппаратлари ходимларидан махсус группалар тузилди. Группа аъзолари жойларда, аҳоли ўртасида доимий иш олиб бормоқдалар. Бу ишда партия ва меҳнат ветеранлари, оқсоқоллар, комсомол ходимлари, штатсиз активлар ҳам иштирок этмоқдалар. Матбуот группаси ташкил қилинди. У областдаги вазиятни маълум қилиб бораяпти. Ҳамма жойда уюшқоқликни таъминлаш мақсадида махсус дружиналар тузилди. Бу ишга интернационалчи жангчилар ҳам фаол қўшилишди. Область партия комитети, область Совети ижроия комитети, область касаба союзлари Совети, область комсомол комитетининг меҳнаткашларни осойишталикка чорловчи мурожаатномаси эълон қилинди. Ҳар бир кишининг осойишталигини, хавфсизлигини, мол-мулкини сақлашга кафолат берилди.

Бу тадбирларнинг барчаси область шаҳар ва районларидаги вазиятни маълум даражада нормаллаштиришга, ҳаётни бир маромга солишга кўмаклашди. Шаҳар ва районларда партия-хўжалик активлари йиғилишлари, меҳнат коллективларида митинглар, йиғилишлар бўлиб ўтди. Уларда сўзга чиққан коммунистлар ва партиясизлар, ветеранлар ва ёшлар, барча миллат вакиллари, аввало, ўзбеклар фожиани келтириб чиқарган ташкилотчилар ва бу хунук воқеанинг иштирокчиларини қаттиқ қораладилар. Чиноз район партия-хўжалик активлари йиғилишида сўзга чиққан кишилар ҳукумат комиссиясидан, республика раҳбарларидан қардошларни бир-бирига ғаним қилиб қўйган воқеа сабабларини чуқур ўрганишни талаб қилдилар. Жиноятнинг ташкилотчилари ва раҳнамоларини албатта топиш ва қонун йўли билан қаттиқ жазолаш билан бирга уларнинг инсонга хос бўлмаган қилмишларини умумхалқ муҳокамасига қўйиш керак, дедилар.

Фарғона водийсида ва унинг атрофида бўлган воқеалар интернационал тарбия, халқлар дўстлиги ва қардошликни мустаҳкамлаш билан боғлиқ масалаларга чуқур урғу берди. Қайта қуриш мамлакатимиз миллат ва элатларини янада равнақ топтириш ва яқинлаштиришнинг кенг уфқларини очиб берди. Чамаси бу айримларга ёқмаётганга ўхшайди. Рўй берган воқеанинг илдизларини очиш учун бундай тартибсизликлар келтириб чиқаришдан манфаатдор бўлган қора кучларни топиш керак. Бу ерда миллий негизда жанжал чиқариб, ваҳшийликка ундаган маълум қўллар борлиги, улар ўзбошимчалик ва порахўрлик билан боғлиқлиги сир эмас.

Рўй берган воқеа меҳнаткашларни интернационализм ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш бўйича область партия комитети фаолиятини танқидий кўз билан баҳолашга, ўзини оқлаган иш формаларини ривожлантириш, умрини яшаб бўлган усуллардан халос бўлишни тақозо этади. Область партия ташкилотида СССР халқлари дўстлигини мустаҳкамлаш ва интернационал тарбияга бағишлаб ягона сиёсий кунлар ўтказиб туриш анъанага айланди. Қишлоқ ёшлари ва студентларни интернационал руҳда тарбиялаш муаммолари бўйича илмий амалий конференциялар ўтказилди. Партия ташкилотлари меҳнат коллективлари эътиборини интернационал анъаналарни мустаҳкамлашга қаратмоқда. Октябрь революцияси номли завод, «Ташгордорстройремонт» тресги коллективлари характерига интернационализм ғоялари чуқур сингиб кетган, уларда энг яхши меҳнат анъаналари давом этаяпти, интернационализм ва ватанпарварлик тарбияси бўйича тўплаган тажрибалар бойимоқда.

Бекобод шаҳри меҳнат корхоналарида ҳам интернационал тарбия бўйича ижобий тажриба тўпланган. Бу ерда шаҳарлар куни, кўчалар байрами, ветеранларни шарафлаш, ёшлар фестивали мунтазам ўтиб турибди. Бу тадбирларда қўшни Тожикистон республикасининг Ленинобод области коллективлари ҳам иштирок этишмоқда.

Нариманов шаҳрида ўтказилган «Наврўз байрами», «Рус қиши байрами», корейс календари бўйича янги йилни кутиб олиш маросимлари миллат ва элатларни яқинлаштиришга, маданий ва маънавий қадриятларни бойитишга хизмат қилди. Бундай тадбирларни ўтказишда шаҳар ва қишлоқларнинг барча аҳолиси иштирок этмоқда. Калинин районида халқлар дўстлиги фестивали ўтказилмоқда. Тарбиявий ишнинг бу формаси аҳоли томонидан қўллаб-қувватланмоқда. Олмалиқда эса интернационал дўстлик гулдастаси деб номланган халқ сайиллари ташкил этилмоқда. Бундай тадбирлар халқлар ўртасидаги дўстликни камол топтираяпти, миллатлар ҳақида тўла тушунча ҳосил қилаяпти. Интернационал тарбия бўйича тўпланган тажрибаларни кенг оммалаштириш керак.

Интернационал тарбиянинг яхшиланиши кейинги пайтда Тошкент ва областдаги меҳнат коллективларини Эрдэнэт (МНР), Скопье (Югославия), Сиэтл (АҚШ) шаҳарлари аҳолиси ва коллективлари билан яқинлаштиришга ёрдам берди.

Айни пайтда содир бўлаётган воқеалар областимизда олиб борилаётган интернационал тарбия аҳволи қайта қуришнинг ўсиб бораётган талабларига ҳали тўла жавоб бермаётганлигини кўрсатмоқда. Бу ишда ҳамон эскича усуллар сақланиб қолмоқда. Фаолиятда оперативлик кўринмайди. Кадрлар масаласида, айниқса олий ўқув юртлари ва илмий тадқиқот муассасаларида миллий омиллар ҳисобга олинмаяпти. Саноат корхоналари ва қурилишларда туб миллат вакиллари кам. Бошқа тармоқларда эса бунинг аксини кўриш мумкин.

Давр аҳоли ўртасида олиб борилаётган маданий-маърифий иш форма ва методларини тубдан ўзгартиришни талаб қилмоқда. Бизда интернационал тажриба бўйича маълум тажриба борлигини таъкидлаб ўтдик. Воқеаларга қараб ўз фаолиятимизни таҳлил этишимиз ва энг маъқул усулларни қўллашимиз керак. Идеология ташкилотлари, маданият муассасалари эътиборини энг аввало индивидуал иш формаларини жонлантиришга, ҳаваскор коллективлар, қизиқишларга қараб ташкил этилган клублар ишини ривожлантиришга қаратмоқ керак. Оммавий тадбирлар билан индивидуал ишларни бирга қўшиб олиб бориш маданий-маърифий ишда энг муҳим вазифа қилиб қўйилмоқда. Областдаги 3 минг кишилик маданият ходимлари отрядини одамлар билан конкрет иш олиб боришда, бунда ҳар кимнинг қизиқиши ҳисобга олинишида яна ҳам фаол иш қиладилар деб ўйлаймиз.

Турли миллат вакиллари зич яшаётган жойларда уларнинг маданий эҳтиёжларини қондириш юзасидан партия комитетлари олиб бораётган ишлар таҳсинга лойиқдир. Бу жойларда ташкил этилаётган бадиий ҳаваскорлик коллективлари турли миллат вакилларига хизмат қилмоқда, уларнинг ютуқларини кенг тарғиб этмоқда.

Партия комитетлари, совет, жамоат ташкилотлари бу йўналишда ишларни янада кучайтиришлари, ижодий зиёлилардан кенг фойдаланишлари, маданий-маърифий муассасалар ходимларини тарбиявий ишлар олиб боришга тўла жалб этишлари, совет миллий ва миллатлараро байрамлари ҳамда анъаналарини қарор топтиришлари керак.

Қайта қуриш тақдири, бизнинг келажагимиз кўп жиҳатдан синфлар ва аудиторияларда ўқиётганлар ва уларни ўқитаётганлар томонидан ҳал этилади. Ўқувчилар ва студент ёшлар ўртасида олиб борилаётган интернационал тарбия қай даражада ташкил этилганлигини таҳлил қилиш муҳим вазифадир. Фарғонада бўлган воқеалар, шунингдек, сўзга чиққан нотиқлар эътирози тарбиявий ишдаги камчиликлар жамиятга қанчалик қимматга тушганлигини кўрсатмоқда. Бу ерда фақат миллатлараро муносабатлар бўйича маданиятни эмас, балки шахсни шакллантириш, ғоявий-маънавий, эстетик ва ҳуқуқ тарбиясидаги нуқсонларни тилга олиб ўтиш керак. Бу соҳада бизда бир қатор камчиликлар бор. Тўғри, она тилини ўрганиш бўйича кўпгина миллатларга маълум шароитлар яратиб бериш юзасидан ишлар қилинмоқда. Областимиз мактабларида таълим 8 тилда олиб борилаяпти. Турк ва уйғур тилларида таълим бериш масаласи ижобий ҳал этилмоқда. 1986 йилдан бери аралаш мактаблар сони 3 мартадан кўпроқ ошди.

Интернационал тарбия соҳасидаги фаолият кўлами ниҳоятда кенгдир. Ҳамкорликдаги ўқув, турли миллат ўқувчилари иши, қардош халқлар тарихи, маданияти, урф-одатларини ҳурмат қилиш туйғусини шакллантириш йўллари билан интернационал тарбияни янада кенгайтириш мумкин. Лекин ишнинг бу формаси ҳозирча кенг қулоч ёймаяпти. Бир қатор район ва шаҳарларда аралаш мактаблар имкониятларидан суст фойдаланилаяпти. Ўрта Чирчиқ, Пискент, Калинин районларидаги айрим мактабларда ўзбек ва рус тилларида таълим бериш турли сменаларда ташкил қилинган. Бу коллективларни бирлаштиришга, дўстликни мустаҳкамлашга хизмат қилмайди. Интернационал тарбияда мактабдаги интернационал дўстлик клублари фаолиятини кучайтириш керак. Клуб аъзолари чет эл мамлакатларидаги ўз тенгқурлари билан ёзишмалар олиб боришдан нарига ўтмаяптилар. Уларнинг иттифоқдош республикалар, Ўзбекистон шаҳарлари ва областлари билан алоқалари йўқ даражада.

Тил муаммоси бошқа муаммоларга қараганда бўртиб кўринмоқда. Рус тилини билмай туриб, совет ва чет эл маданияти ютуқлари билан танишиш амри маҳол. Ўзи яшаб турган республика миллий тилини билмай туриб эса шу миллатнинг маънавий оламига кириб бориш, урф-одатларини ўрганиш, ҳатто ишлаб кетиш ҳам қийин. Тил билмаслик оқибатида одамлар бир-бирига тушунмайди, турли миллат кишиларининг бегоналашуви содир бўлади.

Область олий ўқув юртларида интернационал тарбияни йўлга қўйишда жиддий камчиликлар бор. Бу муҳим ишда шахсни камол топтириш билан боғлиқ вазифалар эътибордан четда қолмоқда. Демократия шароитида олий ўқув юртларида ишлаётган партия ва комсомол ташкилотлари кадрлари зарур тайёргарликка эга эмасликларини мавжуд воқеалар исботлаб берди. Ўқитувчилар состави ҳам юксак даражада эмаслиги маълум бўлди.

Олий ўқув юртларида ишлаётган ўқитувчиларни ижтимоий сиёсий аттестациядан ўтказиш юзасидан область партия комитети киритган таклиф халқ таълими министрлиги томонидан зарур даражада қабул қилинмади. Иккинчи томондан шаҳар, район партия комитетлари жамиятшунос олимлар кучига эга бўлсалар ҳам интернационал тарбия билан боғлиқ ишларни самарали ташкил этмадилар. Бу соҳада хўжакўрсин учун тадбирлар тузишдан нарига ўтмадилар. Студентлар истиқомат қилаётган ётоқхоналарда ўқишдан ташқари пайтларда зарур даражада тарбиявий ишлар олиб борилмаяпти.

Партия ва комсомол ташкилотлари ёшлар билан айниқса миллатчилик кайфиятига берилганлар билан амалда ҳеч қандай индивидуал иш олиб бормаяптилар. Оқибатда интернационал тарбияда маълум бир бўшлиқ ҳосил бўлмоқда. Бу бўшлиқ норасмий бирлашмаларнинг салбий ғоялари билан тўлмоқда. Натижада олий ўқув юртлари шаҳарчасида чет эллик студентларга қарши ҳаракатлар, рухсат берилмаган митинглар, турли хил юришлар пайдо бўлди.

Қайта қуриш, жамиятни демократиялаш руҳи ҳар бир коммунист, депутат ва раҳбардан омма орасида олиб борилаётган ташкилотчилик ва сиёсий иш форма ва усулларини қайта кўриб чиқишни, йўл қўйилган камчиликларни тузатишни, фойдали ташаббусларни актив қўллаб-қувватлаб, уларни амалда жорий этишни талаб қилмоқда.

Аҳоли ўртасида интернационал тарбия олиб боришга ижодий ёндашув бўйича Ғалаба районида маълум тажриба тўпланди. Бу ерда «Биродарлик» деб номланган интернационал маданий марказ тузилди. Унинг мақсади ва вазифалари бир қарашда оддийдек кўринса-да, лекин фавқулодда муҳим ва актуалдир. Марказ ўз олдига барча миллатлар ва элатлар дўстлигини мустаҳкамлаш, бу йўлда жамоатчилик кучини бирлаштириш, миллатларнинг маданий эҳтиёжларини тўла қондириш, СССР халқлари маданияти ва санъати ютуқларини актив пропаганда этишни вазифа қилиб қўйган. Марказда ташкил этилган миллий секциялар турли халқлар тарихи, маданияти, адабиёти, тили, урф-одатларини тарғиб қилиш билан шуғулланмоқда. Буларнинг ҳаммаси районда истиқомат қилаётган ҳар бир миллат, элат, этник группа ўзини тенглар ичида тенг эканлигини, ўз уйи, ўз ватанида яшаётганлигини ҳис этиши учун қилинаяпти.

Шундай жамоат уюшмалари Олмалиқ, Наримонов шаҳарлари, Коммунистик ва Ўрта Чирчиқ районларида ҳам ҳаракат қилмоқда.

Чиноз, Янгийўл, Пискент районлари, Олмалиқ шаҳри партия-хўжалик активларида миллий ҳис-туйғуларни интернационал ҳис туйғулар билан тўқнаштиришга, турли хил зиддиятлар чиқаришга, одамлар ҳис-туйғусини алангага олдиришга уринаётган номуносиб уюшмаларга қаттиқ зарба бериш зарур деб талаб қилинди. Чиноз районидаги 44-ўрта мактаб ўқитувчиси ўртоқ Асанов «Кўп миллатли республика аҳолиси, уларнинг бирлиги ва дўстлиги табиатнинг бош гўзаллигидир» деб жуда ҳам тўғри таъкидлади.

Юқорида айтилганлар асосида ўзини «Ўзбекистон табиати, маънавий ва моддий бойлигини асраш ҳаракати» деб эълон қилган «Бирлик» норасмий бирлашмаси тўғрисида тўхталиб ўтмоқчи эдим.

«Бирлик» программаси, турли хил талабномалари, шунингдек ўтказаётган рухсатсиз митинглари шундан далолат бераяптики, унинг раҳбарлари ва фаоллари ўзлари ҳақида халқ манфаатларининг ҳимоячилари ва ифодаловчилари деган тасаввур туғдиришга уриниб, ҳокимият органлари ҳамда ижтимоий сиёсий ташкилотлардан қатъий назар ўзларича улар иши устидан назорат қилиш функциясини олмоқдалар. Шартлар қўювчи шиорлар ва талабномалар билан чиқишни ўзларининг асосий фаолиятлари деб билмоқдалар. Бунда мавжуд муаммоларни ҳал этишнинг конкрет программалари тавсия этилмаяпти. Партия ва совет органларига омма кучи билан тазйиқ ўтказиш тактикасини қўллаётган «Бирлик» раҳбарлари ва қатнашчилари кун тартибига қўйилган, партия, совет органлари томонидан изчиллик билан ҳал этилаётган масалалар атрофида бўлмағур шов-шувлар кўтармоқдалар.

Ахир, кўчаларда уюштирилаётган қисқа муддатли мунозаралар давомида ўзбек тилига эски шрифтни «қайтариш» ёки унга давлат мақоми бериш юзасидан қўйилаётган талабларга жавоб топиб бўлармиди? Бундай шароитда пахта яккаҳокимлиги муаммосини ҳам малакали ҳал этиб бўлмайди. Ҳуқуқий давлат механизми яратилаётган ҳозирги шароитда рухсат берилмаган митингларда ҳис-туйғуларни алангалатиш йўли билан ҳам ижтимоий сиёсий муаммоларни ҳал этиб бўлмайди. Барча омилларга тўғри ёндашиш ва реал ҳисобга олиш йўли билангина ягона тўғри қарорлар чиқариш мумкин. «Бирлик» раҳбарлари ва фаоллари танлаган йўл социал ҳолатни янада мураккаблаштиради, интернационал оилада ишончсизлик туғдиради, Ўзбекистондаги турли миллат кишилари ўртасидаги хотиржамликка рахна солади.

«Бирлик» фаолларининг бундай фаолияти партия ва комсомол ташкилотлари, меҳнат коллективлари томонидан принципиал баҳоланиши керак. «Кураш» ниқобидаги миллатчилик ўзбек халқининг асл манфаатларига, унинг мамлакат халқлари билан интернационал алоқаларини мустаҳкамлашга бўлган интилишларига зиддир.

Бизда ҳал этилмаётган социал муаммолар оз эмас. Буни ҳамма тан олади. Аҳолини иш билан таъминлаш масаласи областда жуда ҳам жиддий бўлиб турибди. Партия, совет органлари, хўжалик раҳбарлари баъзи ҳолларда бу масалаларга жиддий муносабатда бўлмаётганликлари ташвиш туғдиради. Жиддий масалаларга эътиборсизлик ҳоллари аҳоли ўртасида норозилик туғдирмоқда. Бу ҳол айниқса ёшлар ўртасида сезилмоқда.

Айни пайтда областимизда ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш, аҳолини иш билан таъминлаш бўйича белгиланган программани муваффақиятли ҳал этаётган коллективлар йўқ эмас. Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли, Тошкент районидаги К. Маркс номли колхозлар бунга ёрқин мисол бўла олади. Шунга қарамай, кўп жойларда XIII беш йилликда ишлаб чиқиш ва социал ривожланиш концепциясини чуқур таҳлил этишга ҳали киришилганича йўқ. Область партия, совет органлари аҳолини иш билан таъминлашга йўналтирилган қўшимча тадбирлар, амалий таклифларни ўртага қўйишлари керак.

Социал соҳани ривожлантиришнинг асосий базаси бўлган капитал қурилиш соҳасида ҳам жиддий ўзгаришлар рўй бермаяпти.

Яна Фарғона воқеаларига қайтадиган бўлсак, рўй берган бебошлик қардош икки халқ вакиллари ўртасига ишончсизлик соясини ташлади. Маълумки, ўзбек ва турк халқлари қарийб ярим асрдан бери қардошлик қонуни асосида ўзаро дўст ва биродар бўлиб яшаб келдилар. Шу тарихий дўстлик ва қардошликни яна тиклаш, кишилар ўртасида меҳр-оқибат уйғотиш шу куннинг энг муҳим вазифасидир.

Москвада СССР Олий Совети яна ўз ишини бошлади. Кун тартибига бошқа масалалар билан бир қаторда месхети турклари билан боғлиқ масала ҳам қўйилган. Масала ҳукумат даражасида ҳал этилмагунча биз жамоатчиликдан ҳар қандай хатти-ҳаракатлардан тийилиб туришни сўрар эдик. Турк миллатига мансуб айрим партия аъзолари, зиёлиларнинг бир қисми ҳатто меҳнат коллективларининг раҳбарлари ҳам пайдо бўлаётган миш-мишларни бостиришга, вазиятни соғломлаштиришга ожизлик қилмоқдалар. Айрим кишилар эса бўлмағур кайфият билан яшамоқдалар.

Агар гап миллий группалар хавфсизлиги устида борадиган бўлса шуни очиқ-ойдин масъулият билан айтамизки, барча жойда жамоат тартиби тўла равишда сақланишига кафолат берамиз.

Ички ишлар органлари, прокуратура, давлат хавфсизлиги комитети Фарғонада рўй берган нохуш воқеаларнинг ҳеч қаерда такрорланмаслиги, хавфсизлик тўла таъминланиши йўлида барча ишларни қилмоқдалар. Улар ички қўшин бўлинмалари билан ҳамкорликда фақат турк миллати хавфсизлигини эмас, балки бошқа шаҳар ва районлардаги миллий группалар хавфсизлигини ҳам тўла таъминлаш, экстремистик ҳаракатларга барҳам бериш чораларини кўрмоқдалар.

Осойишталикни, меҳнат ва жамоат тартибини сақлаш, четдан келаётган турли хил корчалонлар ва бузғунчиларга зарба бериш, областда ҳаётни нормал изга солиш коммунистларнинг, партия-совет аппарати, ҳуқуқ-тартиботни сақлаш органлари ходимларининг, барча жамоатчиликнинг муқаддас бурчидир.

Зиддиятли шароитларда олиб борган ишларимизни таҳлил қилиб шуни айтиш керакки, (штаблар фаолияти, омма ўртасида олиб борилган ишлар, матбуотнинг мунтазам чиқишлари, ташкил этилган оммавий уюшмалар фаолияти) демак ҳар қандай вазиятда ишлаш ва назоратни қўлга олиш имкониятига эгамиз. Қийин шароитда тўпланган тажрибаларни яна ҳам бойитиш, тобора олға томон интилиш, қайта қуришни жадаллаштириш йўлида ташкилий-партиявий ва мафкуравий ишларни янада кучайтириш керак.

Бугунги кунда биз асосий эътиборни қуйидаги вазифаларга қаратмоғимиз керак:

— барча жойда нормал иш маромини сақлаш, халқ хўжалиги бўғинларида ишларнинг аниқ боришини таъминлаш, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш масаласини кун сайин аниқ ҳал этиб бориш, транспорт, хизмат ишларини аниқ йўлга қўйиш;

— меҳнат коллективларида, ёшлар ўртасида, аҳоли истиқомат қиладиган жойларда тушунтириш, тарғибот ишларини давом эттириш, кишиларнинг осойишталиги ва хавфсизлигини таъминлаш йўлида кучларни мустаҳкамлаш, интернационал тарбияни кучайтириш, бунда партия, совет активлари, ветеранлар, ҳар бир коммунист ва комсомолга таяниш;

— жойларда турли хил шиорлар билан вазиятни чигаллаштиришга, одамлар ўртасида адоват уруғини сочишга уринаётган кимсаларни аниқлаб муҳокама қилиш;

— ёшлар ўртасида олиб борилаётган ишларни кучайтириш, бунда комсомолнинг, кекса авлод вакиллари ролини ошириш зарур.

Область, шаҳар, район партия комитетлари ҳузурида ишонч комитетлари тузиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз. Бундай комитетлар составига туркларнинг, маҳаллий ва бошқа миллат вакилларининг баобрў кишиларини киритиш лозим. Комитетлар турк оилаларини ўз доимий яшаш жойларига қайтариш ва улар хавфсизлигини тўла таъминлашда катта ёрдам кўрсатиши мумкин. Меҳнат коллективларида ва турклар истиқомат қилаётган жойларда ҳам ишонч группалари ҳаракат қилиши мумкин.

Партия, давлат, ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, жамоат тартиби ва аҳоли осойишталигини тўла сақлаш учун биз қаттиқ кураш олиб боришимиз керак. Бу барча активларимиз, шу ерда ўтирган ўртоқларнинг бурчидир. Биз сиз билан агитаторлар ва пропагандистларга, лекторлар ва сиёсий докладчиларга таяниб халқлар дўстлиги ва интернационализм ғояларини юксак даражада тарғиб этишимиз керак. Интернационализм ҳамиша бўлганидек бундан буён ҳам бизнинг ишонган қуролимиз бўлиб қолади. У совет халқлари қонига ва жонига сингиб кетган. Халқлар дўстлиги, меҳнаткашлар қардошлиги биз учун бебаҳо маънавий бойликдир. Бу бойликдан амалда қандай фойдаланишга ҳар бир коммунист, ҳар бир партия ташкилоти ижодий ёндошмоғи керак.

Областимиз партия, совет органлари, хўжалик бўлинмалари шундай ҳаракат қилишлари керакки, токи яқин йиллар ичида аҳоли озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўла таъминлансин, шаҳар ва қишлоқларнинг маданияти, турмуш даражаси юксалсин, хизмат соҳаси кенгайсин, соғлиқни сақлаш ва халқ таълими системаси созлансин. Меҳнат ресурсларини оқилона жойлаштириш, капитал қурилиш, транспорт ва алоқани ривожлантириш, экология муаммоларини ҳал этишимиз керак. Бир сўз билан айтганда кишиларимиз фаровонлигини тез суръатлар билан ошириш, барча социал муаммоларни ҳал этиш йўлида зарур чораларни кўришимиз керак. Бунинг учун бизда ҳамма имкониятлар бор.

«Фарғона областидаги воқеалар муносабати билан аҳолини интернационал руҳда тарбиялашни кучайтириш ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш юзасидан область ва Тошкент шаҳар партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида»ги область партия ташкилоти активи йиғилишининг

резолюцияси

1. Актив йиғилиши область коммунистлари, меҳнаткашлари номидан Фарғона областида юз берган воқеаларни, социал ва иқтисодий вазиятни мураккаблаштиришга, бошқа салбий оқибатларга олиб келган зўравонлик ва золимлик фактларини кескин қоралайди. Фарғона областида ҳуқуққа қарши ҳаракатлар содир қилган шахсларнинг ўзбек халқи билан ҳеч қандай умумий томони йўқ, бу муртадлар қаттиқ жазоланиши керак.

Йиғилиш Фарғона воқеаларининг социал ва сиёсий илдизларини очиб ташлаб уларга принципиал баҳо беришга тегишли органларни чақиради.

2. Партия, совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, касаба союз, комсомол, ижодий ва бошқа жамоат ташкилотлари, меҳнат коллективлари, зиёлилар вазиятни барқарорлаштириш чораларини кўрсинлар, жамоат тартибини сақлаш учун зарур шароитларни яратсинлар.

Областда мавжуд ҳуқуқ бузилишларни, экстремистик кўринишларни текшириш юзасидан ҳамма чораларни кўриб, бу ишга ҳар томонлама ёрдам кўрсатилишини таъминлаш лозим. Экстремистик ҳаракатларни бошлаганлар ва гиж-гижловчилар аниқлансин, улар совет қонунларини бузганлиги учун албатта жазолансин. Бу ишни ҳаммага ошкор қилиш лозим.

Транспорт, савдо, умумий овқатланиш, хизмат кўрсатиш соҳалари корхоналарининг бир маромдаги иши йўлга қўйилсин. Меҳнат коллективларининг раҳбарлари ва меҳнат коллективлари кенгашлари меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини бузишга, жамоат манфаатларига зарар келтириш ҳисобига иш вақтидан фойдаланишга йўл қўймасинлар. Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, касаба союз органлари одамларнинг ҳаёт фаолияти устидан аниқ назорат ўрнатсинлар, уларни озиқ-овқат маҳсулотлари ва энг зарур моллар билан узлуксиз таъминлаш чораларини кўрсинлар.

3. Партия комитетлари, совет органлари, жамоат ташкилотлари, маҳалла комитетлари ҳамма жойда меҳнат коллективларида, ўқув юртларида йиғилишлар, гражданларнинг йиғинларини ўтказсинлар, бу йиғилишларда юз бераётган воқеалар моҳияти тушунтириб берилсин. Ўзаро ишончни мустаҳкамлаш тадбирлари амалга оширилсин, областдан четга кетиб қолганларни уйга қайтаришга ёрдам берилсин. Ахборот марказлари, «Биродарлик» маданий-маърифий марказлари фаолиятлари, миллатлараро муносабатлар комиссиялари ва бошқа жамоат тузилмалари фаолияти активлаштирилсин.

Месхети турклари, қрим татарлари ва бошқа миллат вакиллари ўртасида кўтарилаётган масалаларни СССР Олий Совети Миллатлар Советида кўриб чиқиш таклифи тўғрисида тушунтириш иши олиб борилсин.

Ёшларни ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этиш, уларнинг дам олишини уюштириш ишига эътиборни қаратиш лозим. Ёшларда интернационал дунёқарашни шакллантириш юзасидан жамоатчилик, ветеранлар кенгашлари, оила, мактабнинг куч-ғайратлари мувофиқлаштирилсин.

4. Оммавий ахборот ва пропаганда воситалари жамоатчилик фикрини тўғри шакллантириши мақсадида эълон қилинаётган материалларда, радио ва телевидение эшиттиришларида юз бераётган воқеаларни объектив, ҳаққоний ёритиш, босиқлик билан баҳолаш, турли миш-мишлар ва уйдирмаларнинг олдини олишга эришиш зарур. Вазиятни нормаллаштириш, халқлар ўртасида қардошлик муносабатларини мустаҳкамлаш юзасидан партия, совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ва бошқа жамоатчилик ташкилотлари ишидаги ижобий тажриба умумлаштирилсин ва кенг ёйилсин.

Область партия ташкилотининг сайлаб қўйиладиган активи бевосита меҳнат коллективларида, иш жойларида, аҳоли истиқомат жойларида тушунтириш ишларини олиб боришга эътиборни кучайтирсин.

5. «Бирлик» фаолларининг областда вазиятни издан чиқариш, миллатлараро муносабатларни мураккаблаштириш борасидаги фаолияти қоралансин. Уларнинг ёшларни жамиятга қарши ҳаракатларга, совет ҳокимияти вакилларига тазйиқ ўтказиш йўлидаги гиж-гижлашларига йўл қўйилмасин. КПСС аъзолари, комсомоллар иғвогарона миш-мишлар тарқатиш, миллатчилик чиқишлари ва безориликларни ташкил этиш юзасидан айрим норасмий бирлашмалар фаолларининг ғаламислик фаолиятини активроқ фош этишга даъват қилинсин.

6. Сезгирлик ҳозир ҳар қачонгидан ҳам муҳимдир. Партия, совет ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари гражданларнинг хавфсизлиги ва хотиржамлигини таъминлаш учун ҳамма чораларни кўришлари, бунинг учун ишонтириш кучидан ҳам, қонун кучидан ҳам фойдаланиш керак.

7. Областда социал муаммоларни ҳал этиш барча партия, хўжалик органлари фаолиятида устун йўналиш бўлиб қолишига эришмоқ керак. Жуда қисқа муддатларда экономикадаги мураккаб вазиятни бартараф этиш лозим, бу социал кескинликни юмшатиш, соғлом, тинч муҳитни яратиш имконини беради.

Жонажон Ватан бўйлаб

ЖАСОРАТ

Ушбу суратда тасвирланган болалардан бирининг одми мактаб формасидаги курткасини «Ғарқ бўлаётганларни қутқаргани учун» медали безаб турибди. Пенза шаҳридаги 48-мактабнинг биринчи синф ўқувчиси (энди у иккинчи синфга ўтган) Саша Винокуровга ана шу медални катта ёшдаги жиддий кишилар мактаб линейкасида тантанали равишда топширдилар.

Бу воқеа шу йил баҳорда рўй берди. Дўсти билан бирга Сура дарёси бўйида ўйнаётган Саша ака-ука Павловлардан бири бақириб-чақириб уйи томон югураётганини, иккинчиси — Андрейка эса дарёнинг эриган муз парчалари орасида типирчилаётганини кўриб қолди, ҳеч ўйламай ёрдамга ташланди. У юпқа муз устидан аввалига эҳтиёт бўлиб юриб борди, кейинчалик эмаклаб, ғарқ бўлаётган болакайга яқинлашди ва қўлидан ушлаб, муз парчалари орасидан тортиб олди. Кейинчалик катталар буни тасаввур ҳам қила олишмасди: кийим-боши ва оёқ кийими намиққанидан унинг вазни икки баравар кўпайиб кетган эдида. Андрейканинг ёши олтига тўлди. У ҳозир ўзини тезроқ мактабга ёзиб қўйишларини ота-онасидан илтимос қилаяпти. Чунки у Саша билан бир мактабда ўқимоқчи.

СУРАТДА: Саша Винокуров ва Андрей Павлов.

ЧИҚИНДИДАН... ГУЛҚОҒОЗ

Пензадаги «Инқилоб маёғи» қоғоз фабрикаси ўзи учун одатдан ташқари маҳсулот — гулқоғозларни ишлаб чиқара бошлади. Шуниси диққатга сазоворки, ана шу мақсадлар учун илгари нормадан озгина чекинишларга йўл қўйилгани учун брак сифатида қиймалаб ташланадиган қоғоздан фойдаланиляпти. Зарур дастгоҳларни маҳаллий заводлар тайёрлаб беришди, ишлаб чиқаришни эса ремонт-механика цехи йўлга қўйди.

Даставвал гулқоғозлар фақат областнинг қурилиш ташкилотларига етказиб бериладди. Фабриканинг режаларига кўра гулқоғозни ишлаб чиқариш кенгайтириб борилади ва вақти келиб улар маҳаллий савдо ташкилотларига ҳам етказиб бериладиган бўлади.

СУРАТДА: фабрика ишчиси Н. Абрамова янги гулқоғозларни намойиш этяпти.

ЖАМОАТЧИЛИК ТАКЛИФИГА МУВОФИҚ

Грузия ССР. Ҳукумат уйи олд томонининг қиёфасини ўзгартириш ҳақидаги жамоатчилик таклифлари эътиборга олиниб, бинонинг ҳайкалтарошлик композициясини ва туташ территориянинг меъморий қиёфасини янгилаш ҳақида қарор қабул қилинди.

СУРАТДА: маъно ифодаламайдиган ҳайкаллар майдондан олиб ташланмоқда.

ТАСС суратлари.

Анна Ахматованинг 100 йиллигига

Ўзбек диёри сўз заргарини унутмайди

ЛЕНИНГРАД атрофларида мўъжаз, гавжум шаҳарча бор. Авваллари Царское Село деб аталган бу жойнинг ҳозирги номи Пушкин деб юритилади. Буюк шоир номи билан боғлиқ бўлган бу шаҳар ўз боғлари ва кўллари, муҳити ва жозибаси билан машҳур совет шоираси Анна Ахматованинг номи билан чамбарчас боғлиқдир. Бу ҳақда шоиранинг ўзи ёзади: «1889 йилда Одесса яқинидаги Катта фавворада дунёга келдим... Бир ёшимга тўлганимда шимолга — Царское Селога кўчдик. У ерда мен ўн олти ёшимгача яшадим...».

Айнан шу ерда Аня Горенко деган қизча — кейинчалик дунёга Анна Ахматова номи билан танилган ажойиб шоира — ўзининг илк шеърларини ёзади.

Анна Ахматованинг инқилобгача бошланиб, совет даврида ниҳоясига етган (у 1966 йил 5 мартда вафот этган) ижодий йўли узоқ ва машаққатли бўлди. Унинг нозик фалсафа, чуқур ва исёнкор туйғу билан йўғрилган шеърлари халқ ўртасида машҳур бўлиб кетди ва шоирага мангу сўнмас шуҳрат келтирди.

Анна Ахматованинг шахсий ҳаёти ҳам оғир кечди. У ўз бошидан озмунча азоб-уқубатларни кечирмади. Оғир дард билан олишди (у сил билан хасталанган), ўз муҳаббати йўлида қаттиқ синовларга бардош берди. Лекин унинг шеърларида тақдирдан нолиш, унга бош эгиш ҳақидаги сатрлар учрамайди. Шоира ҳаётнинг барча синоатларига мағрур бардош берди, шеърият мулкида садоқат билан хизмат қилди.

Улуғ Ватан урушининг дастлабки кунларида Ленинград қамали пайтларида шоира кўз кўриб, қулоқ эшитмаган кулфатларни ҳамшаҳарлари билан бирга тортди. Ўша йиллар ҳақида ажойиб совет шоираси Ольга Берггольц қуйидагиларни ёзганди: «Мен уни собиқ Шереметов саройидаги Фонтанли уйнинг чўян тўсиқлари олдида кўрганимни ҳануз эслайман. Юзларида қаҳр-ғазаб ва қатъият, елкасида противогаз, у худди ҳаво ҳужумига қарши мудофаа жангчиси сингари навбатчилик қиларди. У қум учун қоплар тикарди, ўша қоплар билан ўзи «Қаҳрамони йўқ достон» поэмасида куйлаган Фонтанли уйдаги каштан тагидаги траншеяларни мустаҳкамлашарди».

Узоқ рад этишларидан кейин қадрдон шаҳрини севган Анна Ахматова касаллиги туфайли Шарққа, Тошкентга эвакуация қилинади.

1941 йилнинг кеч кузи эди ўшанда. Тошкентга етим болалар, аёллар билан бир қаторда госпиталлар, заводлар ҳам кўчириларди.

Анна Ахматова Тошкентдаги Жуковский номли кўчадаги оқ уйга жойлашади. Бу уй табаррук маскан эди. Бу уйда ўз вақтида Владимир Луговской, Елена Булгакова, Ксения Некрасовалар истиқомат қилишган эди. Айни шу уйда шоиранинг ўтли, ҳароратли шеърлари туғилди. Ўрта Осиё, хусусан, Тошкентга нисбатан сўнгсиз меҳр билан йўғрилган сатрлар анчайин тилга тушиб кетганди ўшанда.

Ахматованинг уйидан одам аримасди. Унинг ҳузурида аҳли шуаро баҳслашар, янги шеърлардан ўқишар, қизғин мунозараларга берилишарди.

Анна Ахматова Тошкентда баракали ижод қилди. «Уч куз», «Смоленск қабристонида», «Ой тўлишганда», «Чоржўй қовунидек бир тилим ой», «Тошкент гуллайди» ва бошқа ўнлаб шеърларда шоиранинг беқиёс таланти, дўстликни қанчалар улуғлаши ёрқин ифодасини топган. Худди шунинг учун ҳам ҳассос шоира Тошкентни «Юлдузли ҳовлим» деб атаган эди.

Шоира Тошкентда уч баҳорни қаршилади. Лекин бир умр шаҳримизга интилиб яшади. Унинг соғинчини шеърларда куйлади. Бу сўзимизга 1959 йилда битилган «Тошкент саҳифалари» шеърий туркуми ҳам мисол бўла олади. «Тошкент осмони — беғубор, гўзал осмон!» — деган эди Ахматова шаҳримиз билан хайрлашаётиб.

Урушдан кейинги йилларда Анна Ахматова қизғин ижодга берилди. Бири-биридан гўзал шеърлар, достонлар яратди. Ўрта аср корейс шоирлари шеърини маҳорат билан таржима қилди. Лекин барибир унинг асосий иши Пушкин ижодини чуқур ўрганиш бўлди. Шоира қаламига мансуб бир қатор илмий тадқиқотлар борки, улар ҳақли суръатда совет пушкиншунослигининг олтин фондидан жой олди.

Анна Ахматова давримизнинг ажойиб шоираларидан бири саналади. Унинг бутун ижоди сўз заргарининг, сўз сеҳргарининг ниҳоятда сайқал берилган жавоҳирларидир.

Ҳозир Иттифоқимизда, шу жумладан, Ўзбекистонда ҳам, Анна Ахматованинг бир асрлик тўйига бағишланган адабий ва хотира кечалари ўтказилмоқда. Кўп миллионли совет халқи ўзининг мунис шоираси хотирасини ҳамиша суюб ардоқлайди. Анна Ахматова шунга муносиб олижаноб қалб эгаси, жўшқин шоираки, буни ўтаётган кун ва йиллар ҳам тасдиқлаб турибди.

Т. ЙЎЛДОШЕВ.

Анна Ахматова

Тошкентда ёзилган шеърлар

Ҳориб-толиб уйқуга кетмоқ,
Суюб-суюб тонгга кўз тутмоқ
Кўрсанг қандай гўзал қизғалдоқ.
Қандайдир бир куч
қилмоқда ҳуруж
Ҳобгоҳингга, эй тун, ҳокими мутлоқ!
Қизиган бир кулба мунаввар,
Тутунларинг аччиқ нақадар.
Теракларинг сарвдек урган барқ.
Нақ Шаҳризода
Сайр қилар боғда.
Мана, қандай экансан-а, Шарқ!

⊙

Ленинграддан олисда оларман кутиб,
Учинчи кўклам.
Учинчию лекин туюлар шуйтиб
Охирги ҳар дам.
Лек ажал оним етгунга қадар
Унутмасман, зор.
Ариқда куйлар сув, ширин қанчалар
Салқин дарахтзор.
Шафтоли гуллади, бинафша атри,
Хушдир албатта.
Ким айтар, яшарман топмасдан
қадрим,
Бунда ғурбатда?!

⊙

Мен бўлмадим бунда кўп йиллар,
Ўзгармабди ҳеч нарса фақат.
Ўша-ўша нурдек кўнгиллар,
Кўкдан ёғар меҳр беадад.
Ўша-ўша сув, юлдуз, висол.
Ўша-ўша осмон фарзона.
Ўша-ўша дон элар шамол,
Куйлар ўша қўшиқни она.
Мангу турар осиёий уйим,
Ташвиш чекиш беҳуда ҳар зум.
Гуллар, тўсиқлар,
Мен тағин келгум
Тўлиб тургин биллур ҳовузим.

⊙

Кимдир ногоҳ бергандек фармон,
Шаҳар бирдан ёғдуга чўмди.
Ҳар ҳовлини забт этди осмон.
Оппоқ нурга чўлғади, кўмди.
Ҳар нафаси сўз каби оташ.
Тақдир шундай қуръа ташлайди:
Кун қизиғи.
Мовий осмонлар
Ариқларга чўка бошлайди.
Мангу шараф ёғдуси кўмган
Юлдузли ҳовлини эслаган чоқлар,
Қорасоч онанинг қўлларидаги
Кўз ўнгимга келади қўзичоқлар.

Т. УБАЙДУЛЛАЕВ таржимаси.

Пол Нэткин—халқ дипломати

Тошкентлик мусаввир Марат Содиқовнинг ҳузурига республикамиз пойтахти билан биродарлашган Сиэтл (АҚШ, Вашингтон штати) шаҳридан ҳамкасби Пол Нэткин меҳмон бўлиб келди. Унинг Совет Иттифоқига тўртинчи марта келиши, аммо оддий совет граждани оиласида биринчи марта истиқомат қилмоқда.

Ҳамкасблар 1985 йилда, Марат Тошкент делегацияси сафида олис қитъада бўлганида танишишган эди.

— Мен бевосита инсоний алоқаларни муҳим деб ҳисоблайман. Бу дўстликни мустаҳкамлайди, билимларимизни бойитади, ҳамжиҳатликнинг тез ва муваффақиятли ривожланишига хизмат қилади, — дейди у.

СУРАТДА: мусаввир устахонасида. Чапдан ўнгга — Масхуд Тўхтаев, Марат Содиқов ва Пол Нэткин. **ЎзТАГ** сурати.

Табиат — ҳаёт чашмаси

Шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитетида

Қониқарсиз иш — келтирар ташвиш

Шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитети кейинги пайтда турли министрликларга қарашли 74 саноат корхонаси, ташкилот, муассасада ва 21 автотранспорт хўжалигида текшириш ўтказди. Бунда улардаги атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ишларининг қай тарзда олиб борилаётгани, шаҳар ҳавосининг ифлосланиши сабабларини аниқлаш борасида оператив текширишлар, заҳарланган ҳаво ва сувларни тозаловчи иншоотларнинг ўрнатилиши тарзи, шаҳар ўпкаси бўлган «яшил дўстлар»нинг аҳволи назорат қилинди.

Очиғини айтганда, текширувчилар шаҳарда экологик ишларнинг қониқарсиз эканлигини кўрсатди. Тошкент ремонт-подшипник заводида технологик асбоб-ускуналар носоз чанг ва газ тозаловчи мосламалар ёрдамида эксплуатация қилинаяпти. Иссиқлик печлари ва хромлаш ванналаридан чиқаётган зарарли моддалар тозаланмай, ҳавони булғатяпти. Заводга қарашли автохўжаликда автомашиналардан чиқадиган зарарли газлар ва тутуннинг миқдори умуман текширилмайди.

Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитети юқорида кўрсатилган камчиликлар учун заводнинг ёғочни қайта ишлаш, иссиқлик ўчоқлари ва хромлаш ванналари ишларини вақтинча тўхтатиб қўйиш тўғрисида фармойиш берди. «Комфорт» ишлаб чиқариш бирлашмасида табиатни муҳофаза қилиш ишлари яхши йўлга қўйилмаган. Ҳавога чиқарилаётган заҳарли газлар манбалари инвентаризация қилинмаган. Бирлашмага қарашли автохўжаликдаги 41 машинанинг барчасида улар чиқарадиган газларнинг заҳарли ва тутунли миқдори умуман аниқланмайди. Комитет йўл қўйилган камчиликларнинг асосий айбдорлари — бош инженер ўринбосари ва транспорт цехи бошлиқлари устидан тайёрланган материални район ижроия комитетининг маъмурий комиссияси номига юборди.

Ёғочни қайта ишлаш комбинатида олиб борилган текширишлар эса, уларнинг бутун территориясидаги ариқлар ахлат ва лой билан кўмилиб ётганини кўрсатди. Комбинат ошхонасидан чиққан ювинди сувлар тушадиган ўра бетонланмаганлиги ер ости сувлари ва тупроқ ифлосланишига олиб келаяпти. Бу камчиликларни тугатиш тўғрисида комбинат раҳбарларига кўрсатма топширди.

Шаҳар автотранспорт корхоналаридаги 661 автомобилларда заҳарлилик миқдори текширилиб, улардан 76 тасида заҳарлиликнинг юқори даражада эканлиги аниқланди. Бу камчиликларни бартараф этиш бўйича 156 пунктдан иборат фармойиш топширилди.

Шаҳримиздаги «Гордорстройремонт» трестининг махсус автобазасида, «Водоканал» трестининг махсус АТПида, «Узбекэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмасининг гаражида автотранспортдан чиқаётган зарарли газларни камайтириш борасида зарурий чоралар кўрилмаяпти.

Шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитетининг қатъий чораларига қарамасдан, гидролизация ишларида ишлатиш учун битумни ёқиб эритиш ҳоллари ҳали ҳам учраб туради. Шу туфайли комитет шаҳардаги 11 та қурилиш объектларида гидролизация ишларини тўхтатиб қўйди ва 10 раҳбар шахс номига тайёрланган материаллар район ижроия комитетининг маъмурий комиссиясига юборилди.

Шаҳар автотранспорти атмосферага барча зарарли моддаларнинг 70 фоизини чиқариб ташлаётгани учун «Автомобиль транспортида ва йўл хўжалигида инженерлик экологияси» семинар-мажлиси ташкил этилди.

Асқар АКБАРОВ,
Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш комитетининг илмий тараққиёт ва тарғибот бўлимининг бошлиғи, география фанлари кандидати.

Шахсий томорқа хўжалигида

Ҳимоячи дастёрлар

Ўсимликларни «яшил дўстлар» деб атаймиз. Дарҳақиқат, кўркам табиатимизнинг бир шохобчаси бўлмиш ўсимликлар дунёси инсон ҳаётида кўплаб хосиятлари билан ажралиб туради. Одамнинг меҳр ардоғи билан етиштириладиган, бунёд этиладиган ҳар бир чечак, гул, бута, полиз, экин-тикинлар, қолаверса мевали ёки манзара кашф этувчи ўсимликлар нафақат фариштали гўзаллиги билангина эмас, балки муаттар иси, шифобахш неъматлари, ҳаётбахш «нафаси» билан бизни ёлчитади. Машаққатли меҳнат эвазига ўстирилган ҳар бир ўсимлик намунасининг ўзига хос кушандалари бўлиб, айрим ҳолларда зараркунандалар уларни нобуд қилиши, озорлаши ёҳуд раҳнали қилиши мумкин.

Маълумки, ҳозирда ўсимлик зараркунандалари ҳамда унинг касалликларига қарши бир қатор химиявий омиллар мавжуд бўлиб, улар саноат миқёсида етарлича етказилиб берилади. Бироқ, химиявий моддалар ўз ўрнида ва тадбиркорона фойдаланилмаса, улар нафақат ўсимлик зараркунандалари ҳамда касалликларига эм бўлибгина қолмай, инсон саломатлигига озор берувчи манбага айланиши ҳам мумкин. Шу боисдан ҳам биз қуйида инсон саломатлигига мутлоқ зарарсиз, айни бир вақтда қишлоқ хўжалиги ўсимликлар зараркунанда ҳамда касалликларига нисбатан ишончли кушанда бўла оладиган ўсимлик маҳсулотлари устида маълумот берамиз.

ЭРМОН. Бу ўсимлик бизнинг шароитимизда кўп тарқалган бўлиб, аксарият тўқайларда, ариқ, жилға бўйларида, йўл ёқаларида, лахтак ерларда, тоғ ва тепалик ёнбағирларида, шунингдек бегона ўт сифатида экинлар орасида ўсади. Унинг ўтидан барг кемирувчи қурт-ҳашаротларга қарши зидди-заҳар тайёрлаш учун қуйидагича тадбир кўрилади: ўсимлик айни гуллаш даврида ўриб олинади-да, бироз сўлитилгач, майдаланади. Маҳсулотдан бир килограмм олиб, унча кўп бўлмаган сув билан 10—15 минут давомида қайнатилади. Қайнатма совугач, бирор мато воситасида сузиб олинади-да, 10 литр сув билан аралаштириб ўсимликка ишлов берилади.

ҚАРИҚИЗ. Қариқиз далаларда, уй, қўра атрофларида ва бошқа ерларда учрайди. Ўсимликнинг барглари майдаланади ва бирорта челакнинг учдан бир қисми миқдорида олинади-да, қолган учдан икки қисми сув билан тўлдирилади. Шу ҳолда уч кун қолдириб, сўнг дока воситасида сузиб олинади. Мазкур дамлама карам кушандаси бўлмиш капалак қурти ва тунламга қарши фойдаланилади. Одатда олти-саккиз кун оралатиб уч-тўрт марта пуркаланади.

МОЙЧЕЧАК. Бу бежирим ва кўҳлик ўсимликни табиий ҳолда учратиш, ҳатто маданий ҳолда ўстириш ҳам мумкин. Мойчечакни («Ромашка») тайёр маҳсулот сифатида дорихоналардан харид қилса бўлади. Одатда мойчечак гуллаганида гулсаватчалари териб олиниб, қуритилади Сўнгра яхшилаб майдаланади-да, бир килограмм маҳсулотга 10 литр сув солиниб, 12 соат давомида дамлаб қўйилади. Кўрсатилган муддат ўтганидан кейин сузилиб, уч ҳисса сув билан суюлтирилгач, 10 литрига 40 грамм хўжалик совуни қириндиси аралаштирилиб зараркунандаларнинг ғумбаклари ҳамда қуртларига қарши пуркалади.

ОТҚУЛОҚ ВА ГУЛҚОҚИ. Ўсимликларнинг кушандалари бўлмиш кана ҳамда шира битларига қарши қуйидагича амални қўллаш мумкин. Отқулоқ («Конский шавель») ҳамда гулқоқи илдизлари қазиб олингач, яхшилаб тозаланиб, ювилади. Сўнг яхшилаб майдалаб, маҳсулотнинг 300—400 граммига 10 литр қайнаган сув солиб 2—3 соат мобайнида дамлаб қўйилади. Кейин сузилади, дамлама совутилган ҳолда ўсимликларга пуркалади.

ҚУШТИРНОҚ. Мабодо томорқангизга пиёз ёки саримсоқ экадиган бўлсангиз, у ҳолда мазкур ўсимликларнинг кушандалари бўлмиш чувалчанг (нематод)ларга қарши табиий омилдан фойдаланиш мумкин. Бунинг учун экин эгатлари оралатиб куштирноқ (календула) чечакларини экиш тавсия этилади. Бу жозибали ўсимликлардан ажралиб чиқаётган фитонцид моддалар зараркунандаларни йўқотади.

Маннон НАБИЕВ,
химия фанлари кандидати, доришунос.

Аянчли аҳвол

Ҳозирги куннинг долзарб масалаларидан бири — ташқи муҳитни, ҳаво, сув, тупроқ ва озиқ-овқатларни зарарли турли кимёвий моддалар, биологик чиқиндилар ва бошқалар билан ифлосланишини муҳофаза қилишдир. Фан ва техника тараққиёти, кўплаб шаҳарлар барпо бўлиши, саноат шохобчаларининг кенгайиши, қолаверса табиий бойликлардан тобора кенгроқ фойдаланиш, турмушга кимё ва биология маҳсулотларининг кенг кириб бориши экологияда салбий ўзгаришлар келтириб чиқармоқда.

Хўш, экология нима? Бу сўз грекча бўлиб, уй-жой ва (логос) фан деган маънони англатади. Умуман олганда, экология фани тирик мавжудотларнинг яшаш шароитини, уларнинг ўзаро ва атроф-муҳит билан муносабатларини ўрганади. Шундан маълумки, инсон ҳам табиат инъоми бўлиб, борлиқдаги жамики нарсалар билан чамбарчас боғланган, яъни ўсимлик, ҳайвонот, микроорганизмлар дунёси, тупроқ, сув ва атмосфера ҳавоси билан боғлиқдир. Улкан саноат корхоналарининг миллион тонналаб чиқиндилари ташқи муҳитга чиқарилиб ташланмоқда, оқибатда табиатинг ўз-ўзини тозалаш жараёни бузилаяпти. Табиат ўз аҳволидан нолиб ташвишли бонг урмоқда.

Сув манбаларининг чиқиндилар ва ифлос сувлар билан ифлосланиши, саноат корхоналарининг сувга бўлган катта эҳтиёжи сув танқислигини келтириб чиқаришга сабаб бўлмоқда. Маълумотларга қараганда, ҳар бир консервага дўкон пештахтасига кириб келгунча ўрта ҳисобда 40 литр сув сарфланади. Саноатимизда бир тонна ип-газлама ишлаб чиқариш учун 2500 куб метр, бир тонна аммиак ишлаб чиқариш учун 200 куб метр, бир тонна никель моденини эритиш учун 400 куб метр сув сарфланади. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шунинг ўзиёқ тоза сув қанчалик кўп сарфланишини ва зарурлигини кўрсатади. Булардан ташқари, кўп қаватли замонавий уйларда истиқомат қилувчи ҳар бир киши учун бир суткада 150—350 литр сув сарфланади. Келажакда ҳар бир кишининг гигиеник талабларини қондириш учун сув сарфини суткасига 500 литрга етказиш мўлжалланмоқда, яъни тоза сув уй-жойларимизга кириб пировардида ифлосланиб, ўз таркибини бузиб канализацияга тушади. Бундай сув таркиби органик, анорганик моддаларни сақлайди, микроорганизмлар, гижжа тухумлари, замбуруғлар, вируслар ва бошқа зарарли кимёвий моддалар билан ифлосланган бўлади.

Оқава сувлар таркибида юқумли касалликларнинг вируслари кўп учрайди. Баъзан чиқинди оқава сувлар яхши тозаланмай, очиқ сув ҳавзаларига туширилиб юбориладиган ҳоллар кам эмас. Шаҳар канализация сувига кўпинча саноат марказларида ҳосил бўладиган чиқинди сувлар ҳам қўшиб юборилади. Саноат корхоналари оқава чиқинди сувларида кўпинча симоб, қўрғошин, никель, хром, нефть ва нефтдан тайёрланган ҳосилотлар ва бошқа кўп кимёвий моддалар мавжуддир. Бундай сувларни далаларни суғориш мақсадида ишлатиш тупроқ учун, ўсимликлар учун ва қолаверса инсон учун жуда зарарлидир.

Энг ачинарлиси шундаки, шаҳримиздаги баъзи сув ҳавзалари ахлатхонага айланмоқда. Шаҳримиздаги Кайковус, Бўрижар, Кўкча даҳасидаги ажойиб сув ҳавзаларининг ифлослигини кўриб кишининг бадани сесканиб кетади.

Кўча-кўйларда, майдон-ҳиёбонларда йиғилиб қолаётган ахлатлар вақтида олиб кетилмайди. Негаки ахлатлар — бу инфекция, вирус ва пашшалар макони, каламуш ва сичқонлар ини. Шунинг учун биз ахлатларни тезлик билан зарарсиз ҳолатга келтирмасак, инфекция, юқумли касалликлардан қутула олмаймиз. Турар жойларимизни, сув шохобчаларини, канал ва ариқ сувларини турли чиқиндилардан ҳоли этишимиз керак.

Табиатнинг инсон учун энг зарур бўлган объектларидан бири — ҳаво ҳисобланади. Инсон организмининг кислород билан таъминланиши бузилса нафас, марказий асаб системаси ва бошқа системалар фаолияти ўзгаради. Кислород ҳаво муҳитининг энг асосий муҳим элементидир, у табиатда кенг тарқалган. Кислород ўпка орқали қонга ўтиб, одам тана-аъзоларида бўлиб ўтаётган оксидланиш процессида бевосита иштирок этади, қон эритроцитлари орқали тўқима ва ҳужайраларга боради. Организмдаги модда алмашиши жараёнида актив қатнашади ва энергия пайдо бўлишига ёрдам беради. Ҳаво таркибидаги бирор зарарли модда ҳаво орқали организмга кирса, киши саломатлигига катта зарар етказади.

Атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи объектлар кейинги вақтда жуда кўпайиб кетди. Масалан, автотранспорт, саноат корхоналари, иссиқлик электростанциялари, чорва ва чўчқачилик комплекслари, қишлоқ хўжалигида ишлатилаётган заҳарли химикатлар ва бошқалар ҳавони ниҳоятда ифлослантириб, унинг табиий таркибини бузмоқда. Фақат бизнинг республикамиздагина 500 га яқин саноат корхоналари, атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи 35 минг манбанинг борлиги аниқланди. Буларнинг ҳаммаси кишиларнинг сиҳат ва саломатлигига таъсир этиб, касалликларнинг миқдори ошишига сабаб бўлади.

Ифлосланган ҳаво таркибидаги бирикмалар металл буюмларнинг занглашига олиб бормоқда, ўсимликларнинг нормал ҳаётини бузмоқда, уларнинг, айниқса, баргларининг юзаси чанг, қурум, қора қатлам билан қопланмоқда. Гигиеначи олим Варшавский автомобиль чиқинди газларининг ниҳоятда заҳарли, инсон организмига жиддий таъсири тўғрисида гапириб, газнинг таркибида 200 хил заҳарли моддалар мавжудлигини аниқлади. Бу моддалар ичида энг хавфлиси концерогенли карбонсувлар ва 3,4 бензопирен моддаларидир. Агар бир енгил автомобиль машина йил давомида 4 тонна ҳаво кислородини ёқилғи ёнишига сарфласа, машина дудбуронидан 800 килограмм ис гази, 40 килограмм азот оксиди, 200 килограмм ҳар хил карбон сувлар ажратиб чиқаради.

Шаҳар кўчаларида юрадиган кўплаб автомобилларнинг карбюратор системалари яхши ишламаслиги уларнинг дудбуронларидан заҳарли газларнинг кўп миқдорда ажралиб чиқишига сабаб бўлмоқда. ГАИ ходимлари бундай ҳолатнинг олдини олишга қатъий курашишлари керак.

Хулоса қилиб айтганда, саноат корхоналари, автотранспорт парклари ва бошқа халқ хўжалиги объектларида табиат муҳофазасига алоҳида эътибор қилиш лозим. Ҳар бир саноат ва автотранспорт корхонасида мутасадди кишилар жавобгарликни сезиши, экология илмидан хабардор бўлиши талаб этилади, бу ҳолда ҳар бир объектда тозалаш иншоотлари қурилади ёки объектлар чиқиндисиз объектга айлантирилади. Бу ишларни амалга ошириш учун республика табиатни муҳофаза қилиш комитети қошида корхона ва халқ хўжалик объектлари бошлиқларининг малакасини ошириш курсларини очиш масаласини ижобий ҳал қилиш керак. Шундагина экологияга тегишли кўп масалалар тўғри ҳал қилиниши мумкин, бу эса ўз навбатида бизнинг уйимиз — Ер куррамизни нохуш экологик ҳолатдан қутултиради, касалликлар келиб чиқишининг олдини олади.

Шариф ОТАБОЕВ,
Тошкент врачлар малакасини ошириш институти умумий гигиена кафедрасининг мудири, медицина фанлари доктори, профессор.

Ўлкамиз неъматлари

Саримсоқнинг сирли хосиятлари

Ҳурматли редакция! Саримсоқ пиёзнинг одам аъзоси-танига фойдали эканини биламиз, лекин унинг хосиятлари нимада экани ҳақида мақола беришингизни илтимос қиламиз.

Шуҳрат УБАЙДУЛЛАЕВ,
Ҳасан САДИРОВ,
ишчилар.

Саримсоқ кўп йиллик, пиёз бошиси кўп бўлакли, бўйи 30—60 сантиметрга етадиган ўтсимон ўсимлик. Пояси тик ўсувчи, цилиндрсимон, барги чизиқсимон, ясси, ўткир учли. Гуллари майда, оқ-яшил, оддий соябонга тўпланган. Меваси кўсак. Ёз ойларида гуллайди.

Саримсоқ пиёзбошиси таркибида 0,1 процент нохуш ҳидли эфир мойи олтингугуртнинг тўйинмаган органик бирикмаси — аллилпропилдисульфид, аллиин, фитонцид, витаминлардан А, В, С қанд, шиллиқ модда, йод, декстрин каби моддалар жо бўлган. У қарийб 5 минг йилдан буён эъзозланиб, халқ табобатида қўлланилиб келинади. У тиш оғриғи, йўтал, кўкрак, меъда, гижжа ҳайдовчи дори сифатида қўлланилган. Буюк табиб Абу Али ибн Сино саримсоқни куйдириб, кулини асалга қориб турли яраларга, темиратки каби тери хасталикларига тавсия этган. Улуғ Ватан уруши йилларида саримсоқ ярадор жангчиларни қон заҳарланиб ўлишдан асради.

Саримсоқ майдалангандан сўнг 200—300 соатдан кейин ҳам фитонцидлар ажратади. Бошқа сабзавотлар эса майдалангандан сўнг секунд ўтмаёқ бу хислатини йўқотади.

«— Қайси мамлакат халқи саримсоқни кўп истеъмол қилса, ўша ерда тинчлик ва бахт ҳукм суради», деб ёзади француз... Марсель Булэстен. Ундан фойдаланишда французларга тенг келадиган халқ йўқ. Бу мамлакатда барча масалликларга саримсоқ солинади. Испанияда ҳам қадрланади. Ҳатто бу юртда ҳар йили саримсоқ пиёзга бағишланган фестиваль ўтказилиб туриладди.

Маълумки, саримсоқнинг ҳиди ўткир. Кўпчилик ўртасида оғзидан унинг ҳиди уфуриб турса, гўёки одобсизлик ҳисобланади. Оғиздан уни ҳиди келмаслиги учун истеъмол қилгач, кашнич, зира илдизини, қуруқ чойни чайнаш даркор. Саримсоқнинг шифобахшлиги хосияти талайгина. У ўт (сафро) ажралишини кучайтиради, қон босимини туширади, овқат ҳазм қилишни яхшилайди, иштаҳани очади. Ичакдаги оғриқни қолдиради. Бўғин оғриқларда, юракнинг бир маромда урмаслигида, паришонхотирликда даво бўлади. Буйракдаги тошни нуратиш хосияти бор. Бунда турп билан истеъмол қилиш керак. Қийин битадиган яраларга наф беради. Сурункали бронхит, сурункали холецистит каби хасталикларда қўлланади. Шу билан бирга, уни пешоб ҳайдовчи, гриппнинг олдини олишда тавсия этилади.

Қон босими ошганда пасайтириш учун ва паришонхотирликда қуйидаги тадбир қўлланади: 3 та йирик саримсоқ пиёз бошини ва 3 та лимонни олиб, қиймакаш (мясорубко)дан ўтказилади ва 225 грамм қайноқ сув қуйилади. Идиш қопқоғи зич ёпилиб, иссиқ ҳолда бир сутка мобайнида сақлаб қўйилади. Аралаштирилиб, докадан ўтказилади. Тайёр бўлгач, бир ош қошиғдан кунига 3 марта таомдан 30 минут олдин ичилади.

Саримсоқ саноат миқёсида ишлаб чиқарилаётган «Аллахол» таблеткасининг таркибий қисмига ҳам киради. Бу дори сурункали гепатит, холецистит хасталикларида қўлланади. Саримсоқнинг яна бир хислати шуки, қувватбахшдир. Унинг бир килограмми 1330 килокалория беради. Шунинг учун бир қатор сабзавотларни тузлашда ишлатилади.

Саримсоқнинг ёввойи ҳолдагиси ҳам бўлади. Лекин, ҳанузгача ўрганилмаган, номаълум. Айрим манбаларда ёзилишича, ёввойиси кучлироқ таъсирга эга экан.

Ҳар бир киши саримсоқ истеъмол қилиши даркор. Уни фойдали экан деб, ҳаддан ташқари кўп истеъмол қилиш ҳам мумкин эмас, сабаби, бошни оғритади ва кўзни заифлантиради.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ,
фарғоналик доришунос.

52 СССР ЧЕМПИОНАТИ

«Пахтакор»нинг рақиблари

«Кубань» (Краснодар)

⊙ Эртага «Пахтакор» ўз майдонида «Кубань» командасини қабул қилади.

Краснодар футболининг тарихи 1949 йилдан бошланади. Худди шу йили «Динамо» (Краснодар) клуби мамлакат биринчилигининг «Б» классида қатнашиб, турнирни 5-ўрин билан якунлаган эди. Лекин, шунга қарамай 1950-53 йилларда 4 йиллик танаффусга чиқади. Шундан кейин коллективнинг номи бир неча марта ўзгаради. Жумладан, 1954-57 йилларда «Нефтяник», 1958-59 йилларда «Кубань», 1960-62 йилларда «Спартак» ва 1963 йилдан бошлаб яна «Кубань» номини олади.

Краснодарликлар «Б» классида 10 мавсумда иштирок этишган. 1962 йилда ўз зонасида 1-ўринни эгаллаб, ғолибларнинг финал турнирида ҳам муваффақият қозонишади. «Кубань» 1963-69 йиллар давомида «А» классининг группа турнирларида қатнашган. 1970 йилда 1-лига ташкил қилингач, унда иштирок этиш шарафига муяссар бўлади.

Краснодарлик чарм тўп усталари бу йил 1-лигада 12-мавсумни ўтказмоқдалар. Шу даврдаги натижалар қуйидагича: 465 ўйинда 164 ғалаба, 118 дуранг ва 183 мағлубият. Тўплар нисбати: 542—586.

Қизиғи шундаки, олий лигада устунлик «Кубань» томонида бўлса, 1-лигада эса «Пахтакор»да. 4 ғалаба, 2 дуранг, 2 мағлубият. Тўплар нисбати: 17—8. Краснодарликлар лигадаги энг йирик ғалабани 1983 йилда, «Днепр» (Могилев) командаси устидан 8:1 ҳисобида қозонганлар. 1979 йилда «Кубань» ўйинчиси А. Плошник 21 тўп билан 1-лиганинг энг сермаҳсул ҳужумчиси совринини олишга муяссар бўлади. Эслатиб ўтиш жоизки, Плошник команданинг II-лигада ҳам 1 мавсумда энг кўп тўп киритган ўйинчиси ҳисобланади.

Коллектив 1980—82 йилларда олий лига командалари сафида тўп сурган. Ўтказилган ўйинлар сони 102 тани ташкил этади. 29 ғалаба, 26 дуранг ва 47 марта мағлубият аламини тортганлар. Тўплар нисбати: 111—145. «Пахтакор» билан ўтказилган 6 учрашувда умумий устунлик рақибимиз томонида: 3 ғалаба, 2 дуранг, 1 мағлубият. Тўплар: 11—5.

Краснодар футболидан Л. Пахомов, А. Денисенко, И. Варламов, А. Плошник каби маҳоратли ўйинчилар етишиб чиққан. «Динамо» (Москва) командасининг буюк дарвозабони Л. Яшиндан эстафетани қабул қилган Владимир Пильгуй ҳам «Кубань» сафида бир неча мавсум ўйнаган эди.

Команданинг бу йилги составини асосан умидли ёшлар ташкил этади.

⊙ Ҳужум — ғалаба мезони.

Р. Шарипов суратлари.

«Пахтакор»—менинг қувончим

«Пахтакор» деганда юртимнинг оқ пахтаси, уни яратувчиси кўз олдимга келади. Бугунги кунда пахта меҳнати қанчалар оғирлигини ҳаммамиз биламиз. Менимча «Пахтакор» футболчилари ҳам бундай маъсулиятни чуқур ҳис қилишаяпти.

Командага олий лигадан ўйинчилар олиб келиш давом этмоқда. Бунинг ўрнига республикамиз 2-лига коллективларидан етакчи ўйинчилар етказиб берилса яхши бўларди.

Собиқ пахтакорчилар И. Шквирин ва М. Кабаевларнинг яна қайтиши айни муддао бўлди. Чунки команда қадрига четдан келган меҳмонлар эмас, ўз ўйинчиларимиз етишади. Яна бир масала. Учрашув ҳакамлари томонидан йўл қўйилаётган камчиликлар «Футбол чорраҳаларида» кўрсатувида муҳокама қилиб борилса.

М. СУЛАЙМОНОВ,
Фарғона областидаги Ҳ. Ҳакимзода номли совхоз.

Футбол ⚽ Футбол ⚽ Футбол

Сўз—мухлисларга

Ўйин алоқалари мустаҳкамланса

«Пахтакор»нинг ўйинларини иложи борича стадионга бориб кўришга ҳаракат қиламан. Чунки телевизордан кўра бу жойда томоша қилиш бошқача завқ беради. Севимли командамиз ҳозир турнирда биз кутгандек яхши натижаларга эришмоқда.

Футболчиларимиз Симферополнинг «Таврин» ва Ростов-Доннинг АСК командаларини йирик ҳисобда енгишди. Лекин худди шу ўйинлар ишқибозларнинг анча ҳаяжонланишига сабабчи бўлди. Ҳужумчилар билан ҳимоячилар орасида алоқа умуман йўқ. Ярим ҳимоячилар эса ўз вазифаларини бажариш ўрнига гоҳ ҳимояга, гоҳ ҳужумга ўтиб кетишади. Натижада эса майдон марказида «бўшлиқ»...

Команда бундай ўйини билан олий лигада чиройли комбинациялар кўрсата олишига ишонмайман. Тренерлар, команда раҳбарлари тутган йўл тўғри. Олий лигага интилиш билан бирга аввало ўйин алоқаларини жипслаштириб олиш керак.

М. ТОШКЕНБОЕВ.
Тошкент районидаги 37-мактаб ўқувчиси.

Клуб нималарга қодир?

Футбол ишқибозларининг бу клуби ташкил топганига икки йилдан ошаяпти. Ўтган вақт ичида анча ишлар қилинди. «Пахтакор» командасининг сафардаги учрашувларини видеосалонда кўриш шарафига муяссар бўлмоқдамиз. Ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш мақсадида билим юртларида арзон нархда абонементлар тарқатилди.

Шуни айтиш керакки, «Пахтакор»нинг раҳбарлари ўйиндан олдин ва танаффус пайтида ишқибозларнинг кўнгилли дам олишлари учун жон куйдиришса яхши бўларди. Футболчилар орасида шундай гап бор. Агар ишқибозлар командани яхши қўллашса, унда майдонда 11 ўрнига 12 ўйинчи ҳаракат қилаяпти, деб руҳлари кўтарилар экан.

Яна бир масала. Чет эл ва Киев, Тбилиси, Москва стадионларида ишқибозлар «тўлқини»ни ҳосил қилиш яхши йўлга қўйилган. Бизда ҳам шуни амалга оширса бўлади-ку. Бунинг учун, клуб аъзоларидан бирортаси танаффусда ёки ўйин бошланиши олдидан микрофон орқали команда берса бир-икки репетициядан сўнг ишқибозлар мукаммал ўрганиб олишади.

Ж. ЕҚУБОВ,
1-категорияли футбол ҳаками.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Реклама ва эълонлар

ТОШКЕНТ ЭКСКАВАТОР
ТАЖРИБА-МЕХАНИКА-РЕМОНТ
ЗАВОДИНИНГ МЕҲНАТ
КОЛЛЕКТИВИ СОВЕТИ

завод директори лавозимига

САЙЛОВ ЎТКАЗАДИ

Конкурсда олий техника маълумоти ёки инженер-иқтисодчи маълумотига ҳамда ремонт-механика корхоналарида раҳбарлик лавозимларида камида 5 йил иш тажрибасига эга бўлган кишилар қатнаша оладилар.
НОМЗОДЛАРГА ЯНА ҚУЙИДАГИ ТАЛАБЛАР ҚУЙИЛАДИ:
иқтисод ва ишлаб чиқариш хусусиятларини яхши билувчи;
хўжалик юритиш ва ишлаб чиқаришни бошқаришнинг замонавий методларидан хабардор;
ремонт-механика корхоналарини техник, иқтисодий ва социал ривожлантириш истиқболларини аниқ кўра олувчи кишилар талаб қилинади.
Конкурсда қатнашиш учун қуйидагиларни тақдим этиш талаб этилади: ариза, кадрларни ҳисобга олиш шахсий варақаси, таржимаи ҳол, маълумот ҳақидаги диплом нусхаси, иш жойидан характеристика.
Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.
Ҳужжатлар қуйидаги адресда жойлашган кадрлар бўлимига тақдим этилади: 700057, Тошкент шаҳри, Уста Ширин кўчаси, 120-уй.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎЛЛАШ МАРКАЗИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ РЕЗИНОТЕХНИКА БУЮМЛАРИ ЗАВОДИГА:
инженер-механиклар, инженер-электриклар, инженер-химиклар, инженер-теплотехниклар (вентиляция асбоб-ускуналари бўйича), механиклар, электр цехи, завод ичкарисидаги электр транспорт участкаси ва ремонт-механика цехининг бошлиқлари.

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛИ ҚОШИДАГИ ПОЧТАМТГА:
почта вагонига электр монтёрлар ва сараловчилар. Иш қатнов тарзида (почта жўнатмаларини Иттифоқ бўйлаб бошқариш) бажарилади. Меҳнатга ҳақ соатбай тарзида тўланади. Ишга Тошкент шаҳри ва Тошкент областида пропискада турувчи 18 ёшдан 40 ёшгача бўлган кишилар қабул қилинади.

«УЗГИПРОПЛОДООВОЩ» РЕСПУБЛИКА ЛОЙИҲА ИНСТИТУТИГА:
иқтисодчи, «иситиш ва вентиляция» бўлими бўйича бош мутахассис, «иситиш ва вентиляция», «водопровод ва канализация», «иссиқлик-газ-сув таъминоти» бўлимлари бўйича етакчи инженерлар ва I, II, III категориядаги инженерлар, ташқи электр таъминоти бўйича барча категориядаги мутахассислар, барча категориядаги қурувчи-инженерлар.

«УЗГИПРОЗЕМ» ИНСТИТУТИНИНГ КАРТАЛАР ФАБРИКАСИГА:
бош бухгалтер, бош бухгалтер ўринбосари, нопирлар, қўлда ҳарф терувчилар, тўқиш машинасининг машинисти, муқовасозлар, асбоб-ускуналар ремонти бўйича слесарь-токарь.

«Ташгорстрой»нинг «ОТДЕЛСТРОЙ» ТРЕСТИГА:
бош бухгалтер, бўёқчилар, сувоқчилар, дурадгорлар, безакчилар, машинистка.

СПРАВКАЛАР ЮЗАСИДАН ҚУЙИДАГИ АДРЕСЛАРГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН:
ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ МАРКАЗИ — Космонавтлар проспекти, 6-уй.
АКМАЛ ИКРОМОВ РАЙОН БЎЛИМИ — Фарҳод кўчаси, 21-уй.
КУЙБИШЕВ РАЙОН БЎЛИМИ — К. Маркс кўчаси, 59-уй.
КИРОВ РАЙОН БЎЛИМИ — Энгельс кўчаси, 48-уй.
ЛЕНИН РАЙОН БЎЛИМИ — Т. Шевченко кўчаси, 64-уй.
ОКТЯБРЬ РАЙОН БЎЛИМИ — У. Юсупов кўчаси, 3-уй.
СОБИР РАҲИМОВ РАЙОН БЎЛИМИ — Қорасарой кўчаси, 270-уй.
СЕРГЕЛИ РАЙОН БЎЛИМИ — Спутник массиви, 2-квартал, 69-уй.
ҲАМЗА РАЙОН БЎЛИМИ — Ҳасанова кўчаси, 10-уй.
ЧИЛОНЗОР РАЙОН БЎЛИМИ — Чилонзор массиви, 2-квартал, 3-уй.
ФРУНЗЕ РАЙОН БЎЛИМИ — Шота Руставели кўчаси, 87-уй.

ДАСТУРХОНДА—ЯНГИ ТЕРИЛГАН ҚЎЗИҚОРИН

Уларни етиштириш учун махсус жиҳозланган бино бўлиши шарт эмас. Опята қўзиқоринлари махсус полиэтилен халталарда бинойидек ўсади. Бундай халталарни эса ҳар қандай хонага ҳам қўйиш мумкин. Ҳосил берадиган бундай қўзиқоринларни сотиб олган уй бекаси икки ой ўтгач мўл-кўл ҳосил йиғиб олиб, ўз оила аъзоларини бу тансиқ неъмат билан сийлаши мумкин.
Агар сиз «Табиат» кооперативига ўз вақтида буюртма бериб, расмийлаштириб қўйсангиз, сентябрь ойида мева тугиб турган қўзиқорин кўчатларини сотиб олишингиз мумкин бўлади.
Шу ернинг ўзидан Сиз қўзиқорин кўчатларини қандай парваришлаш тўғрисида малакали консультация олиб, шампиньон ва опята навли қўзиқорин уруғларини, шунингдек, компост (қўзиқорин етиштириладиган тупроқ)ни харид қиласиз.
БУЮРТМАЛАР 75-89-60, 74-44-58 ТЕЛЕФОНЛАРИ ОРҚАЛИ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
«ТАБИАТ» («ПРИРОДА») КООПЕРАТИВИ.

Кунда фойдаланиладиган идишлар

Улар одатдаги идишлар каби нафис эмас, аксинча, қалин, оғир ва мустаҳкам бўлади. Аммо бу Бугульма чиннисидан тайёрланган идишлар кўркам ва чиройли эмас, деган маънони билдирмайди. Мутахассислар ва ана шу идишларнинг эгалари уларни «мазали», «иштаҳани очади» деб ҳисоблашади. Бугульма заводи ишлаб чиқарган сирланган, пластик шаклдаги идишлар ўзига хос бўлиб, бошқа идишлардан ажралиб туради.
Бундай идишлар айниқса чорбоғларда, оила даврасида нонушта ёки кечки овқат пайтида дастурхонни яхши безайди. Уларда ҳатто овқатни иситиш ҳам мумкин (фақат очиқ алангада эмас). Буларнинг ҳаммаси, нархининг арзонлиги — уларни ҳар бир оила кундалик фойдаланиш учун харид қилишига имкон беради.
«УЗХОЗТОРГ» ТОШКЕНТ ОБЛАСТЛАРАРО БАЗАСИ БУГУЛЬМА ЗАВОДИ ИШЛАБ ЧИҚАРГАН ЧИННИ БУЮМЛАРНИНГ ТЕРМАЛАРИНИ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.
ТЕРМАЛАРНИ БОШ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНДАН, НАВОИЙ КЎЧАСИДАГИ САВДО РАСТАЛАРИДАН СОТИБ ОЛИШ МУМКИН.
Баҳоси 8 сўм 55 тийиндан 11 сўм 95 тийингача.
«УЗХОЗТОРГ» ТОШКЕНТ ОБЛАСТЛАРАРО БАЗАСИ.

Ёзги дам олиш мавсумига

Ҳар йили ёз кутилмаганда бошланади. Ғафлатда қолганимизни тушуниб, «Агар жазирама иссиғинг бўлмаганида мен сени яхши кўрган бўлардим, кўркам ёз» деган шоирнинг сўзларини эслаймиз. Бизнинг жанубий шаҳримизда эса жазирама қандай бўлишини кўпчилик яхши билади. Аммо бунинг чораси бор. Масалан отпускага чиқиб, денгиз бўйига, тоғларга, ўрмонзорга жўнаб кетиш мумкин...
Агар бир қарорга келган бўлсангиз, тезроқ йўл ҳаракатини кўринг.
ХОТИН-ҚИЗЛАР УЧУН ОТПУСКАДА ҲАМ БОШ МУАММО — ЁЗЛИК ЛИБОСЛАР ҲИСОБЛАНАДИ. АНА ШУ МУАММОНИ
МАРКАЗИЙ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНИДА ҲАЛ ЭТИШГА УРИНИБ КУРИНГ.
Чит, сатин, ҳомсурпдан тикилган ранг-баранг кўйлакларга эътибор беринг. Газламаларнинг ёрқин гулларини айтмайсизми! Мана, кашта билан безатилган, тугмали ва тўқали кўйлак. Мана булар эса халатлар, сарафанлар, юбка ва блузкалар... Айтмоқчи, блузкалар ҳақида. Улар ҳозир айниқса оммалашган. Кўпчилик оқиш рангдаги блузка ва блузаларни маъқул кўради. Улар жакет, жилет, юбка ва шим билан комплектланса, кескин фарқ қилувчи рангдаги шарф, дуррача, кўкрак чўнтагидаги рўмолча билан биргаликда етакчи ансамбль ролига даъвогарлик қилиши мумкин.
Энди бир неча оғиз сўз айрим деталлар ҳақида. Лента, газлама ва гуллар билан безатилган похол шляпалар, гулдор шойи дуррачалар — диққат марказида. Дуррачаларни елкага ташлаб ёки жинси шим билан белга боғлаб юрса ҳам бўлаверади. Марказий универсал магазиндан сиз тор ва кенг соябонли, рангли похол билан безатилган похол шляпаларни, ёрқин дуррачаларни, шарфлар ва рўмолларни топишингиз мумкин.
Енгил ёзлик панталетлар, босоножкалар, туфлилар ҳам муҳим аҳамиятга эга. Тоғда ҳордиқ чиқарадиган бўлсангиз кроссовка қулай эканлигини, спортча трикотаж костюмлар зарурлигини унутманг.
Агар ўзингизга лойиқ тайёр кўйлак тополмасангиз — газламалар бўлимига марҳамат қилинг. Савдода босма гулли чит, сатин, мамлакатимизда ишлаб чиқарилган бошқа кўйлакбоп газламалар бор. Чет мамлакатлардан келтирилганлари — Венгриянинг «Анна» ип-газламаси, ҳинд чити, сатини ҳам мавжуд.
Шундай қилиб, ёзлик либос муаммоси ҳал бўлди.

Бирор нарса ёддан чиқиб қолмадими — текшириб кўриш қолди холос. Эҳтимол сизга янги купальник керакдир? Яхлит ва алоҳида деталлардан иборат қизил, сариқ, зангори купальниклардан истаганингизни танланг.
Агар ўзингиз билан электр бигуди-тароқ ёки қисқичларни олиб кетсангиз хато қилмайсиз. «Локон», «Завиток», «Марина» сочларингизни тез ва чиройли турмаклаш имконини беради.
Марказий универсал магазин бўйлаб саёҳат қилганингизда, турмуш ўртоғингизга, фарзандларингизга керак нарсаларни унутмадингиз, деб ўйлаймиз. Эътиборингиз учун маълум қиламиз: сотувда эркакларнинг сидирға, йўл-йўл ва катак-катак газламадан тикилган енги узун ва калта кўйлаклари; полиэстер ва плашчбоп газламадан тикилган шимлари бор. Улар кулранг, сарғиш ва жигарранг. Зангори полиэстердан тикилган эркаклар костюмига эътибор беринг. Костюм спортча услубда тикилган.
ЦУМ.

«Металлист» кооперативи

аҳолидан, ташкилотлардан ва колхозлардан шахсий ва коллектив фойдаланиладиган металл гаражларни, эшикларни, дарвозаларни, панжараларни, иссиқхона ва ҳаммомлар учун иситиш қозонларини, павильонлар, иссиқхоналар ва шийпонларни ТАЙЁРЛАБ БЕРИШ ЮЗАСИДАН
БУЮРТМАЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Барча ишлар якка ва типовой лойиҳалар бўйича кооператив ёки буюртмачининг материаллари ҳисобига бажарилади. Шунингдек, буюртмачи материалидан тўсинлар тайёрланади.
Буюртмачи материали ҳисобидан иситиш системаларини, сантехника жиҳозларини, водопроводларни КАПИТАЛ РЕМОНТ ҚИЛИШ юзасидан буюртмалар қабул қилинади.
Нақд пул билан ёки пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўлаш мумкин.
Адрес: Тошкент шаҳри, Хизматчи кўчаси, 125-«а» уй. Метронинг «Пахтакор» станцияси яқинида, пулли поликлиника ёнида.
Телефон: 44-11-28.
«МЕТАЛЛИСТ» КООПЕРАТИВИ.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
М. Қориёқубов номли ўзбек давлат филармонияси
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
30 июнь, 1 июль соат 19.30 да
Ҳиндистонга қилган сафардан қайтиш муносабати билан
Ўзбекистон ССР халқ артисти
Туркманистон ССРда хизмат кўрсатган артист
Бобомурод ҲАМДАМОВ
РАҲБАРЛИГИДАГИ АНСАМБЛНИНГ
ҳисобот концерти
Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14.00 дан сотилади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
24 ВА 25 ИЮНЬ КУНЛАРИ СОАТ 19.00 ДА
«ВЗГЛЯД» ШОУ-ГРУППАСИ
«МОДЕРН ТОКИНГ» ЗАМОНАВИЙ СУҲБАТ МУЗИКАЛИ ПАРОДИЯ ПРОГРАММАСИНИ НАМОЙИШ ЭТАДИ
Биргина концертда — Бонни ТАЙЛОР, «Звуки МУ», Наутилиус ПОМПИЛИУС, САБРИНА, Майкл ЖЕКСОН, Александр СЕРОВ, Игорь КОРНЕЛЮК, Глория ГЕЙНЕР ва эстраданинг бошқа юлдузлари қатнашадилар.
Саҳналаштирувчи — БОРИЧ ШЕВЧЕНКО.
Касса соат 10 дан 20.00 гача очиқ.
Справкалар учун телефонлар — 44-35-91. 44-35-84.

СССР Алоқа министрлигининг
ТОШКЕНТ АЛОҚА ПОЛИТЕХНИКУМИ
30 ИЮНЬ СОАТ 16 ДАН 18.00 ГАЧА
ва
1 ИЮЛЬ СОАТ 15 ДАН 16.00 ГАЧА
8 йиллик ва ўрта мактабларни битирган ўқувчилар учун
ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНЛАРИНИ УТКАЗАДИ
Адрес: Тошкент шаҳри, 128-алоқа бўлими. У. Юсупов кўчаси 70-уй (10, 19, 23, 27-трамвайларнинг «Алоқа техникуми» бекати).

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 24/VI да Гофман эртаклари.
МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 23/VI да Гул ва Наврўз.

Кино

23, 24, 25 ИЮНДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:
Санъат саройи — «ЎЙНА, ЎЙНА» (катта зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 20.40; кичик зал, 12, 14.30, 17, 19.30).
Чайка — «ЎЙНА, ЎЙНА» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).
Тошкент Советининг 50 йиллиги — «СИНДБОДНИНГ ЕТТИНЧИ САЁҲАТИ» (10, 12, 14, 16, 18, 20.00); «ФОНТАН» (21.30).
ВЛКСМ 30 йиллиги — «МАРВАРИД» (11, 14, 17, 20.00)
Восток — «ҚАСОСКОР» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).
Нукус — «ЎЙНА, ЎЙНА», (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).
Ватан — «ИШҚ ЛАҲЗАСИ» (11, 14, 17, 20.00).
Қозоғистон — «ЎЙНА, ЎЙНА» (11, 12, 14, 15, 17, 18, 20.00).
Москва — «ЎЙНА, ЎЙНА» (11, 16, 20.40).

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИСИ ДИҚҚАТИГА!
Болаларни оммавий равишда пионер лагерларига олиб бориш муносабати билан
1989 ЙИЛ 23 ИЮНДАН 8 ИЮЛГАЧА
ШАҲАР ВА ШАҲАР АТРОФИ МАРШРУТЛАРИДА ҚАТНОВЧИ АВТОБУСЛАРНИНГ СОНИ БИР МУНЧА КАМАЯДИ.
«ТАШГОРПАССТРАНС».

Тошкент шаҳар, Киров районидаги 96-ўрта мактаб томонидан Асилбеков Қурбонбек Қўчқорович номига берилган 023671 номерли йўқолган
ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти томонидан Садриддинова Махсуда номига берилган 1-II 300343 номерли йўқолган
ДИПЛОМ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«Узрибпромсбит» савдо-ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ҳайдовчи Р. А. Аҳмедовга отаси
Азим Мирзаевич АҲМЕДОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми
Узбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона—32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши—32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги—32-54-19; ижтимоий масала — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32-54-15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади.